

645/
1973/2

Грузинское вино

საქართველოს ეროვნული

ბიბლიოთეკა
№ 2 1973 წ.

თურნალ „საქართველოს
ქალის“ რედაქციის კო-
ლექტივი და სარედაქციო
კოლეგიის შემადგენლობა
სულით და გულით ულო-
ცავენ ჩვენს სამაჟო პოეტ
ქალს ამ უმაღლეს ჭილ-
დოს

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტი
უოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მზა-
ტვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი.

პირთ-
ხვთ
ქართ-
სახით-
უმისთ
ღვს-

ქალებისადმი, რომლის ტექსტს აქვე ვაქვეყნებთ.

Ежемесячный общественно-политический
и художественно-литературный журнал
ЦК КП Грузии.

მეცნიერება საზოგადოების ყველა ქვეყნად

საქართველოს სსრ პროფესაბჭოსთან არსებული ქალთა შრომის მუშაობის რესპუბლიკური საბჭოსა და თბილისის ქალთა საკლდეო საბჭოს გაფართოებული სხდომის მონაწილენი ერთსულოვნად გუგუტერ მხარს ქიბულეთის რაიონის სოფელ მუკუბნის, გორის რაიონის სოფელ გვიგაის, თბილისის ლენინის სახელობის ელმავალსაშენებელი ქარხნისა და დიმიტროვის სახელობის საავიაციო ქარხნის მუშათა კოლექტივების მწვრთნელებსა და მოგმართავთ ყველა მშრომელ ქალსა და ქალშრომელს, ყველა დღეს, რომ შერვაკლდე გამოეხატაურთ ამ მოწინავე კოლექტივების წარმომადგენელ ხმას, რომ მისი ეკო მოღვაწის ჩვენი ქვეყნის ყოველ ქალსა და რაიონს, დაბასა და სოფელს, კუთხესა და მხარეს, რათა გაეცნალოთ მეგუთარი ბრძოლა ადამიანური ღირსების სრულყოფისათვის, სამშოშო საზოგადოებრივი წესრიგისათვის, შრომითი და სახელმწიფო დისციპლინის განმტკიცებისათვის, სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის მშენებლობის აშშვლობისათვის.

ჩვენი ვალა უკომპრომისო ბრძოლა გამოეცნადოთ ყოველ დროშოქმულსა და მანიჭე მოვლენას, ვიბროლოთ მათ წინააღმდეგ, ვინც არღვევს საზოგადოებრივი ცხოვრების წირებებს, სახელს უტეხს რეაზს, კოლექტივებსა და რესპუბლიკას, ჩვენი პატივსა, კეთილშობილ, რაინდული ბუნების, შრომისმოყვარე და კაცობოყვარე ხალხს.

დროა ავლადმოთ ჩვენი ცხოვრებაში აქაიე ფასეოქოდებელი მუშათაობები, მეტრობები, საკულანგები, საშმოსნები, კომინისტობები, რომლებიც მნიშვნელოვან მატერიალურ ზარალსა და დიდ მორალურ ტრაგეზს აყენებენ ჩვენს საზოგადოებას. დროა, გზასაყდენილს და იოლი ცხოვრების მოსურნეებს დავეშოთ უკულმართობის ყოველი კარი და ვაგრძნოთნით სიმართლისა და სამართლიანობის შეუზღუდედი დალა.

ამ დიდი მოძრაობაში და სახალხო საქმეში უღივდეს ყოველი უნდა შევიტანოთ ქალბები — სოფლის მეურნეობის, მრეწველობის, კულტურის მუშაკებმა, საზოგადო მოღვაწეებმა, დედებმა, ქალიშვილებმა, მეუღლებმა.

ქართველი ქალი ოდითგანვე ოჯახისა და ერის ინტეგრატის, მისი მღიერების, შეუცდამლობისა და სწმინდის დედაბოძი იყო. ვუგუთხილდებოდეთ საკუთარი ოჯახის ღირსებას, ვყოთ უშრეკლო მუშაოლები და ღირსეული დღეები, ნიშნავთ ვოლშეყოფდეთ დიდი სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი საქმისათვის, განმადეთ უშთავრებისა და უპირველესს ამიტომამ ჩვენი ვალა ის მამაკაცი თუ ქალი, ვისაც მოუღონის ბრალი ოჯახის დანტრეგება, გაყვადით საზოგადოებრივი გაყვასა და გაკუცების საგნად, მალე მოჩალი და ზნეობა კომუნისტური საზოგადოების საფუძველთა საფუძველია და მისი დაცვისათვის ბრძოლა თითოეული

ჩვენგანის, თითოეული ქალის, ქალიშვილისა და დედის უშრინდელი ვალა.

ჩვენი სახელგანთ დღეები! დაუცვრომლად იბრძოლეთ მომავალი თაობის მორალურ-პოლიტიკური და ესეტიკური აღზრდისათვის!

აღზრადეთ ჩვენი ქვეყანას ღირსეული თაობები, კომუნიზმის ნიჭიერი, შრომისმოყვარე, პატიოსანი მშენებლები!

იბრძოლეთ ოჯახში მამაკაცის აღზრდელობითი როლის აშშვლობისათვის, იმისათვის, რომ მამა დაუღასთან ერთად იყოღვას შევლებს აღზრდისა და ოჯახის მოვლა-პატრონობის საკუთარი მოვალეობას, რათა ბავშვი გარნოდეს დღემამის თანასწორობეზიანობას და იზრდებოღვას მშობელთა ურთიერთგაგების, ურთიერთპატივისცემის ჟანსად გარემოში. დაუცვრომლად იბრძოლეთ ქალთა ინტეგრატის დასაცავად, მათი კვალოფიკური ზრდის, შრომის და საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესებისათვის, მათი უკეთესად დასვენებისათვის.

გზარდეთ შრომის ნაყოფიერება, გამალლოთ ჩვენი მიერ მოქმედებელი პრიდექტის ხარისხი, ვყოთ მომხიბნენი საკუთარი თავისა და კოლექტივის მიმართ! გამტკიცეთ სახელმწიფო და შრომითი დისციპლინა, ვყოთ სამაგალითო ჩვენი სამეშაო უბნებზე, ოჯახსა და საზოგადოებაში!

მეტი გულმშურტალებით ვიბრძოლოთ პარტიის XXIV ყრილობის დიად გადაწყვეტილებასა განოროქლებებისათვის!

ჩვენი ქალბები და ქალიშვილები, სწოროპოვარი, კომუნისტური საზოგადოების მალღიანო მშენებლები! თავადღებოთ, უანგარო შრომით უარდეთ მშოლოური ქვეყნის მიღწეები, ამრავლეთ მისი ზეავი და ბარაჟა, გააორკვეთ მშრომელი ხალხის სიბარაჟი.

იბრძოლეთ თქვენი ქალბის, თქვენი რაიონის, სოფლის, ქუჩისა და ეზოს სოლამაშისათვის, თქვენი ფაბრიკისა და ქარხნის, თქვენი საცხოვრებელი სახლებისა და მათ ირგვლივ მდებარე გერგირების გაუმჯავებისა და ავითლოწეობისათვის, საცვრებისა და ბაღების მშენებლობისათვის, საშროფლი და ბავშვის მოვლენების, გონიერული გართობის, კუთხეების მოწყობისათვის, მშრომელთა დასვენების სწორო ორგანიზაციისათვის!

იბრძოლეთ ქალბებში, გასაყუთობითი კი რაიონებში, დაბებსა და სოფლებში საყოფაცხოვრებო მომსახურების კომბინატების შექმნისათვის, ქალთა შრომის შემსუბუქებისათვის, საბავშვო ბაგაბაღების მშენებლობისა და არსებული მუშაობის გაუმჯობესებისათვის.

ახალი ამოცანებით, ახალი გეგმებით შევდებთ ახალ, 1973 წელს, IX მუთწლდის მესამე დიდმნიშვნელოვან წელს.

და, ეს 1973 წელი ახალი მიღწეების, ახალი წარმატებებისა და სიბარულის წელი იყოს ყველა თქვენგანისათვის, იყოს საყოველთაო მშვიდობის, ბედნიერებისა და სიხუბის წელი!

ქვეყნის ბავშვი სიხალისე

დილის რვა საათზე ჭარხის ეზო ცარი ელდება. მუშები თავიანთ სამუშაო უბნებზე დგებიან და უკვე წითელი წუთი ბმარდება ელმავლის შექმნას...

რესპუბლიკაში ელმავალშენებელმა ყველაზე ადრე წამოაყენეს წინადადებანი მაღალაყორფიერი შრომისათვის, სანიშნუ საზოგადოებრივი წესრიგისათვის, სანამ პრესა საქართველოს შრომელებს მათ თაოსნობას გააცნობდა, ჭარხის ყოველმა მუშაყმა უკვე კარგად იცოდა, რომ ამიერიდან ვერ შეტრიალდებოდა წუნს, უყარათობას, სიზარმაცს, გაცენდა-დაცვიანებებს, წამგლეობას, ლოთობას, გულგრილობას წმინდობილი საქმისადმი, უპასუხისმგებლო და მოციდებულებას მოვალეობისადმი.

— სრულ წესრიგი დავაყარით არა მარტო ჭარხანში, არამედ ჩვენს უბანში, მიკრორაიონში, რაიონში, დედაქალაქში. ვადაცქვიით თბილისი მაღალი ეტლტერის ქალაქად, საქართველოში არსად არ გვემოდეს ჩამორჩენილი საქარბო ეტლტერი ამაინებთი, უმატიონსი მუშა-მოსამსახრეებთი, გამფლანგელებთი, მექათამებთი, გამომასტყვლებთი.

მეცხერ ხეთფლდის მესამე წელი დამკერეულერ წელად არის გამოცხადებული. ამ წელს დამბალები და მძიმე შრომა მოიწვეთ რესპუბლიკის შრომელებს. და თუ უფრო არ არის სუფთა, უშეზღო არ არის პატიოსანი, ხელები არ არის შრომის წყურვილით, ძალბამდგარი — ეს მასამ წელი ვერ იქნება გადაამწყვეტი დიადი ხეთფლდის გეგმის შესრულებად. — ასე იმეჯება, ასე იაზრება და დადგინა 1972 წლის ოქტომბერში ელმავალშენებელთა კრების ყველა მონაწილემ და...

მას შემდეგ ჭარხანში ბავშვი სიხალისე...
...ვის არ ახსოვს ელმავლის პირველი და-

ბადება თბილისში, ეს იყო 1958 წელს. მაშინ ჭარხის მუშებმა ზემოთ გააცილეს თავიანთი პირშო, და დადის ახლა ქვეყნის უსარტლო რელსებზე გოცირიების, გ. პაპინაშვილის, გ. ჩაღუნელის, გ. გონჩაროვის და სხვათა მრავალთა ხელთ ნაყელი ქართული ელმავალი.

მას შემდეგ თანდათან გაიზარდა და გაფართოვდა ჭარხანა, მძლავრ, გრანტერ საწარმოდ იქცა იგი. ვაშენდა, კორპუსები მოემატა, ხალხით შეივსა და გაძლიერდა. დღეს ლენინის სახელობის ელმავალშენებელი ჭარხანა, რომელიც ყოველწლიურად ზეგავრით ერთ რთვავალს უშვებს, თავისი მდიდარი მუშათა კადრებით ამაჯობს. აქ არიან სოციალისტური შრომის გმირები, კომუნისტური შრომის ბრიგადების ხელმძღვანელები, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატები, არიან რიგითი შრომელი ადამიანები.

ქალბერი ჭარხანში დიდი ძალაა. აქ ბევრი სახელმწიფო ქალი შრომობს: ლილი შარაშენი — რესპუბლიკის დამსახურებული ინჟინერი; ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე, ცენტრალური ლაბორატორიის გამგე ნადია გომარელი; სათარღო სამჭროს მესავი ნადია ლავროვა და მერი მუხიგულაშვილი — გამამოღოებლები, ნანა რუხაძე — ინჟინერი-კონსტრუქტორი და სხვები. აქ არ არის განსხვავება ქალისა და მამაკაცის შრომის შორის. არიან ქალები საკუთარი მესავი ინჟინერი, კონსტრუქტორები, ლაბორანტები, მუშები. ზოგ სამჭროში ქალთა უმრავლესობაა, არის ისეთი სამუშაო, რომელიც ქალის ფეხზე ხელს მოითხოვს. ასეთია, მაგალითად, კოქებისა და გრაგნილების სამჭრო, სადაც ამაღლებენ ელემტრო-კოქებს და გრაგნილებს ელემტრორკივისათვის. ამ სამჭროში 70 პირვეტი ქალია. კოქზე და გრაგნილზე

საიზოლაციო მასალის დახვევას ქალის გულსუერი სჭირდება. ჭარხანში ქალებს შრომის ყველა პირბა აქვთ შექმნილი. ბავშვთა ბავაბალი, სასაილო, ბუფეტები, პოლიკლინიკა, საექიმო პუნქტი, საღამოს პაროფილაქტური სანატორიუმი (შენდება სანატორიუმის ახალი შენობა, სადაც ტალახის აბაზანებს მიიღებენ), აბანო, სასუზმე ოთახები, საღამოს სკოლა, პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ფილიალი, უფასო სამრეცხაო.

კოქებისა და გრაგნილების სამჭროში ქალთა საჭიროებებზე ზრუნავს სამჭროს სახალხო კონტროლის თავმჯდომარე ვენერა კეყელიშვილი, ინჟინერ-ეკონომისტი, რომელიც დაუსრულებლად სწავლობს მოსკოვის პაროფაქტორების უმაღლეს ეკონომიერ სასწავლებელში. იგი თავიდან მუშა იყო, ამიტომ კარგად იცნობს მუშის ბუნებას.

ელმავალშენებელთა თაოსნობა — მაღალანყოფიერი შრომისა და სანიშნუ საზოგადოებრივი წესრიგისათვის, ენერგია, როგორც სახალხო კონტროლის თავმჯდომარე, დიდ მოვალეობას აკისრებს. ჭარხანში შეიქმნა საეცალტური კომისია ქალთა მონაწილეობით. კომისია ამოწმებს გამოშვებულ პროდუქტის ხარისხს, მანქანა-დანადგარების ვარგისიანობას, სასაილოს მომსახურებას. კომისიის წევრები დადიან საშუალოს გამცლებთა ბინებზე, სწავლობენ გაცლების მიზეზებს, იღებენ საჭირო ზომებს.

ჭარხის მთელი მუშაობის წარმართველი პარტიული კომიტეტი, ვანწვევრლოვ შემოღის პარტიულ კომიტეტში მუშათა წარბილება, რომლებშიც ისინი აყენებენ წინადადებებს ვაღუდებელ პარტიულების შესახებ, წერენ თავიანთ სურვილებზე, თავაზებზე თავიანთ დამპირებას.

ჭარხის პარტიული კომიტეტი ხელმძღ-

ვანელოს საამქროთა პარტიბუროების საქმანობას.

სამჭროებში, პარტიბუროებთან შექმნილია სპეციალური კომისიები თავისი ქვეყნისთვის, რომელთა მიზელი მუშაობა მიმართულია იქეთენ. რათა უკეთ განხორციელდეს ელმავალმშენებელთა მიმართვაში წამოყენებული ღონისძიებანი.

ელმეტრო-სამანქანო სამჭროში, სადაც ელმეტრომარაგებს უშვებენ, შექმნილი სპეციალური კომისიის ქვეკომისიები შემდეგ ფუნქციებს იწველებენ: შრომის დისციპლინის დაცვას, წერილობითი პურდობისა და დატაცების წინააღმდეგ ბრძოლას, საზოგადოებრივ ადგილებში სამჭროს მუშა-მოსამსახურეთა ქცევაზე ზედამხედველობას, საწარმოო-ფინანსური და ტექნოლოგიური დისციპლინის დაცვას.

კოლქების მოწოდება მაშინვე აიტაცა ჭარხის ახალგაზრდობამ. ჭარხის კომპაგნიის კომიტეტმა გაზარდა და გადაახალისა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის შტაბის შემადგენლობა. წესრიგისა და დისციპლინის განმტკიცებისათვის შტაბთან შემდგომი სექტორები შეიქმნა:

1. კინოს, ფოტოს და კორესპონდენციების,
2. იდეოლოგიური ზემოქმედების,
3. მუშა-ახალგაზრდობის სკოლისთან მომუშავე,
4. დროებით უმუშევართა სამუშაოზე მოწყობის,
5. კოლონიებიდან დაბრუნებულ ახალგაზრდებთან მუშაობის,
6. ოპერატიული.

დროებით უმუშევართა სამუშაოზე მოწყობის სექტორის წევრებმა მიგრირაიონში გამოავლინეს 21 დროებით უმუშევარი ახალგაზრდა და ისინი სამუშაოთი უზრუნველყვეს. შტაბი ატარებს რეიდებს მიგრირაიონისა და ქალაქში, სადაც ორგანიზაციებში, ავლენს მომხმარებლის მოტყუების ფაქტებს, იღებს ღონისძიებებს, ებრძვის ლოთობას, ხელფინგობას.

მთავარი და ძირითადი ამოცანა მაღალბარისხივანი პროდუქციის შექმნაა. ამის მიღწევა შეუძლებელია, თუ ტექნიკური აღჭურვილობა არ ვარგა. ჭარხის კომპაგნიის კომიტეტმა შეისწავლა მანქანა-დანადგარების ტექნიკური გამართულობის საკითხი, აღმოაჩინა რამდენიმე გაუმართავი და უვარგისი დაზა.

შრომის დისციპლინის განმტკიცებისათვის ბრძოლას ისახავს მიზნად ჭარხანში შექმნილი კომპაგნიური პროექტორის შტაბი. იგი ატარებს შრომის დისციპლინის ერთიერთებს, შტაბის წევრები მორიგეობენ ჭარხის ყველა შესასვლელში, დამგინებლებისა და სამუშაოს უზიზღოდ გაქცენთა გარეშე ქვეყნდება მრავალტირაგიან გაზეთში. გადმოცემა რადიოკანშით, თავსდება, კომპაგნიური პროექტორის გაზეთში, კომპაგნიურმა პროექტორმა შეაჯამა კვირის მანძილზე ჩატარებული რეიდების შედეგები და აღმოჩნდა, რომ ახალგაზრდობა ყოველდღიურად აცდენდა 100-150 საათს. ამას მოჰყვა ფურცლები „ელვა“, რომ-

ლებიც გამოაქრეს საამქროთა დაფეხზე — „ვინ გვარცხენს და ვინ გვასახელებს“. ქარხნის კომკავშირული პროექტორის მუშაობაში თავი გამოიჩინეს ნანა რუხაძემ, თამარ ფრუენშეილმა, მარინა კომლამემ, ლალი უჯრისშვილმა, მარინა დევსტრაშვილმა. მერი გორგაძემ.

საამქროთა კომკავშირულმა ბიუროებმა საამქროებში შექმნეს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის შტაბები და კომკავშირული პროექტორები.

ისინი თავალუფრის აღდგენებზე საწარმოო და შრომითი დისციპლინის განმტკიცებას, სამუშაოზე გამოცხადებას, ეძიებენ უმიზეზოდ გაყვანის შემთხვევებს, ებრძვიან წუნს, უკარათობას.

სააწყოში საამქროს კომკავშირის ბიურომ შეიწყო იმ ორი კომკავშირელის საკითხი, რომლებმაც უმიზეზოდ გაყვანის სამუშაო და აზით საფრთხე შეუქმნეს გეგმის შესრულებას. საამქროს კომკავშირული პროექტორი იღვეს პროდუქციის მაღალი ხარისხისათვის, დიდიხის არ ჰქონდეთ მუშებს წუნის შემთხვევები, ეძებს პროდუქციის დაბალი ხარისხის მიზეზებს, სახავს ღონისძიებებს მათ აღმოსაფხვრელად.

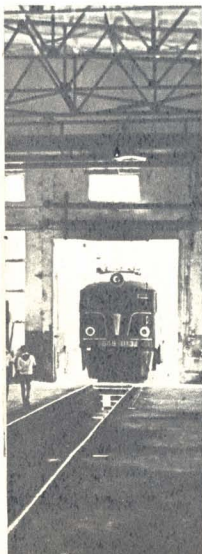
სენემატორ ეზანზე, სადაც მიღგავანილად მუშაობდა, წუნის შემთხვევები ხშირად შეირღებოდა. სასწრაფოდ შეიკრიბნენ სააწყოში საამქროს კომკავშირელები. ყველამ თვისი თქვა, ბოლოს თავისმართლება და მიზეზები გვერდზე გადასდეს და საქმის გამოსწორების ნამდვილი გზა დასახეს.

ამ საამქროში კომკავშირის ბიუროს მდივანი ლალი უჯრისშვილი, იგი 60 კომკავშირელს ხელმძღვანელობს. 60 ახალგაზრდა კი საერთო-საქარხნო საქმიანობაში დიდი ძალაა. ლალი, როგორც ელექტრო-სამონტაჟო უზნის ინჟინერ-ტექნოლოგი, ძალიან რთულ სამუშაოს ასრულებს. მაგრამ არანაულებ რთულია ყოველი კომკავშირელის საცეცხლე, მისი მორალურ სახეზე, მისი მუშაობის ხარისხზე გჭონდეს სრულყოფილი და ნათელი წარმოდგენა, ადვილი არ არის 60 ახალგაზრდას ჩაუნერგო საწარმოს ბედისადმი მაღალი პასუხისმგებლობის გრძნობა.

საამქროს კომკავშირული პროექტორი უფერადლობდა არ სტოვებს მოსწავლე მუშა-ახალგაზრდობას, სისტემატურად მოჰყვამს ქარხნის ტერიტორიაზე მუშებზე ცვლიანი საღამოს სკოლის მოსწავლეთა აკადემიურ მოსწავლას. გავეთილებზე დასწრებას.

ყველაფერი, რასაც ელმავალშენებლები აკეთებენ, ჯერ მხოლოდ დასაწყისია. გასაკეთებელი ძალიან ბევრია. მუშაობის ფორმებისა და მეთოდების რიგმა გრძელდება. სპეციალური კომისიები, მათი ქვეყნისთვის, სექტორები, პროექტორები, თავიანთი შტაბებით მარტო ვერაფერს გახდებიან, შედგას ვერ მოაწვევენ, თუ მათ გვერდით არ ამოუდგნენ რიგითი ადამიანები — მუშები, ინჟინერ-ტექნიკური პერსონალი, არ ამოუღეს ელმავალშენებელთა მთელი არმია.

ლია აკაბაძე

მთელი მთელი

გოსტრობა

მხატვარი დ. ერისთავი

სკოლამ ზეიმით გააცალა ხანდაზმული მასწავლებელი. იგი მიღწეულა ჩემი, სედიანი ღირსით. მზიანი ოთახი ცივი და ცარიელი მოეჩვენა, მართლმეტყველოვანი უხალისოდ დააწყო მავიდახე. გახედა იმ კუთხეს, სადაც რეველუტორიად მოსწავლეთა რეველები ჰქონდა დაღვრილი. ამიერიდან არც რეველების გასწავლება იყო საჭირო და არც გავეთილის მომზადება. რაც თავი ასოსეს, ასე თავისუფალი არასოდეს უფილა. დღეები, თვეები, წლები ერთმანეთს ცვლიდნენ და მისი ცხოვრება მუდამ შრომითა და ზრუნვით იყო სავსე. მხოლოდ დღეს უთხრეს პირველად: ნახევარი საუკუნის შრომის შემდეგ, თქვენთვის დასვენება ალალია. საზრუნავიც ჩამოაცილეს, თითქმის კლავიენტებზე უცემდა მეგრადმი დაუმტყვებელი გული, სიცოცხლეც მისთვის ძველმეტყველ მშენებრი, ძალე-ბი, ხმაურითაი იყო. მაგრამ მაინც გამოეთხოვა თავის სისხლი-რცელ სკამს, გამოეთხოვა, რადგან ეს კანონზომიერი და აუცილებელი იყო.

—მამიდას უნდა გამოსწია. ლამაზად შეკრული წერილები ამოიღო, სტრდა განვიღო წელთა მოგონებები ადვანგა. ეს მოგონებები მუდამ ძალსა და სიბრძნის მატებად, ჩამდგნომი კონფერტი გვერდზე გადადო. მათ შორის ყველაზე ფერგავსადელი კიდეზე მოკრეცილი აღდო და სედიანზე დააქრდა.

— ჩემო მამიდა ბიჭო! — დაიურჩა და სათაღე მომზარგა. —დიდხანს ვიყავი. სათქმელისათვის თავის მომზა გამოძენდა. წერილის წერა რთული ხელოვნებაა. — გამოიგინა. იქნებ, მალად ასე არ იყოს. მაგრამ, სამი წლის სათქმელის თავმოყრა უფროდ ძნელია. რაც მთავარია, წერილის ასე უღვთოდ დაგვიანების გამო თქვენთან თავის მართლება ნამდვილად მოითხოვს ხელოვნებას, თავისთვის ტაქტიკასაც.

მასწავლებელს გადიოდა.

—მაგრამ მე ხომ არ მეცალა, ძვირფასო თამარ მასწავლებელი! თავის მართლებას ამ მომენტებზე ხერხზე, აღბათ, გვიდგნათ და მოკრეცილნი თქვენი კეთილი, უმბროტო სიმაყვრით: —დიხა ბატონო! სამეც თავსაყარი გაქვთ, მაგრამ სამი წელი მაინც ერთობ დიდი დროა; დანაშაული რომ გაპატრონო, —მისაყვედურებო.

—ეი, არ მხატვრებო. მაგრამ თქვენც ხომ გითქვამო: შეგრეველი სკამზე მეტ დროსა და გარკას მოითხოვს. ნამდვილად ბევრი დრო და ენერგია მოიჭეს ამ წყაღე ომს.

ჩემს ახალ სამყოფელში წუთითაც არ არის მოცლა. ამ ცხოვრება აღსასვლა ხმაურით, ფთვრატებით, სწრაფითა და ძლევის წუთურებით. სწორედ ეს გვიჩვენებს რწმენას და გვიადვილებს საშინლად მძიმე დღეს დაძლევის. ფრინველები წერტილებს უსხდებიან დაძაბულია, ხოლო ყველაფრის გადამწვევები და მხრანებელი ნებისყოფა — ფოლადითი მტკიცე.

მალე გვიდგნები ბედნიერებას. ამის თავდება ჩვენი ძალა და სამართლიანობა. ჩვენც უცეც მოპოვების დიდი გაბარგება, ამას თვალწინ უცხადებ. მაშინ ნამდვილად გაქვითა სიმახინე და ძალმოხრებობა. ადამიანს ხომ სიყვით და სიყვარული სწევრია!

ბაბოლის ველზე აზრი მხერვალია. გული კი —ვაგაუდრი. მტერზე ძლევის სტრეილით ვიბრბოდი კავკასიის მისადგომებთან. მოძალადეს არ უნდა გადმოეღება თოვლით. თავმოერთული მთები. არ უნდა გადმოეღება ჩვენი მიწა-წყალი. მუდამ მასსივად მოვალეობა. ეს იყო სამშობლოსა და ჩვენი ხალხის სიყვარული, მათთვის თავდადება. ეს იყო ჩემი სახლის, სკოლისა და თქვენი დაცვის გრძნობა, ძვირფასო თამარ მასწავლებელი!

სიბრძნულია და რისხვით შემეცნა გული, როცა დავინახე ყუბანისა და ზურაინის დაფრფილი ქალები, სოფლები. ბოროტი ხელით აქ ყველაფერი გადამწვარ-გავგანებელია. მომავლად თქვენი სიტყვები: ბარბაროსმა რომის დიდებული ქუჩები სახისით გადაახვენიო. მის ნაშთით კი ყუბანობით სტრე მთელი ქვეყნიერების გადახვნა. მაგრამ ბოროტი მუდამ სძლედა კეთილს, სიცილზე გზას არ დაუთმობს სიცილს, სინათლეს ვერ ჩაახშობს წყვდიადი.

ამას წინათ ნასოფლარში ვაგირათ, იქ ადარ იყო სახლები, ვეარა მხოლოდ აბრჩოლებული ღლიზა და ფერფლი, თითქმის იქვერობას სიცილილ დაპატრონებოდა, მაგრამ ეს ასე მხოლოდ ერთი შეხედვით ჩანდა... სოფელი კი ცოცხლობდა. სუნთქავდა, ბუქების გამართეს ციხელობდა. მალე გამორჩნენ ადამიანები, თუმცა წაწამები, მაგრამ მაინც მხნე და იმედია. საღდაც, ხარინაინ ხმით ავიცადა მამალი, ავეფდა ძალი. ფთოლმეტრესული ისამაინე სიცოცხლისათვის იბრბოდა. მუხზე სკდებოდა მისი სტრენლეიანი კიბრტები.

ფრინველები მართო საეუთარი თავის იმებით შორს ვერ წავა გარსაცო. ომით დასუსტულ-დაფთვადებულ გზა თანამებრძოლებთან ერთად უნდა გალიო. მწლებლობის ეამს მეგობარი ყველაზე ახლობელია. ის იმედია და მხარისმომცემი. მეგობრობაზე მუდამ ასე თქმულა ასეა დღესაც.

თქვენ მასწავლებელ გენიალური შოთას სიმღერა მეგობრობაზე. მეც ხომ მეგობრობის გრძნობამ ჩამდგნომი დღეს წინდულობდა! თამარ მასწავლებელი! უფროდ გესიომება გამოცდილის ბოლო დღე: მაშინ ქალაქში ბუღი ტრიალებდა. ჩვენი კი ცოცხლები-ანგელოზი დღედავით. ცოდნის შემოწმებისას უცხო ხალხი გვეწერებოდა და არც თქვენ იყავით გულდაშვებულები.

გამოცდებე ოთხი შევიდით. ამხანაგს მლოერ უძირდა. დახმარება მომცა. თქვენ ეს არ გამოგებათ და დაისაყე კიდევ. იქნებ, სწორად არ მომიქციე, მაგრამ სხვაგვარად არ შემეძლო. თქვენი გულისწერობა სამართლიანი იყო. შინ ცოცხალმკვდარი დავბრუნდი.

—შევგებოდა რამე?

—არა, დედა! —სირცხილის გრძნობამ ხმა გამოიზარა.

—მე რატომ მოხილავ? — გამოძედილად მიუერტეს შრომებო.

—ქართული ოთხიანი მივიღე.

—ოთხიანი? — ელდა ეცა დღესა.

—ჰო, დედა, ოთხიანი.

—და შენ შეუთრედი ამას?

— თავს ზემოთ ხომ ძალი არ არის!

— აქი ამბობდი, პასიური აღმართი შესხარბლისითა?!

— ეს ასეა, მაგრამ სამართლიანობის წინაშე უძლეობა ნებისყოფა.

— ესე იგი, ოქროს მუდალს გულდამწვანებელი ეთიოპები, ხომ?

— მწარედ მოხბრა დღეამ და გამოქალაქი.

— ეს არ იყო მართალი, მე არ შემიძლია გულდამწვანებელი გამოე-
თიოპებოდი ჩემი სიყმაწვილის პირველ გვირგვინს, სახელსა და სი-
ხარულს. მაგრამ რა უნდა მელონა? ერთი ქელა დაიკარგა. ვისთ-
ვის, არ რატომ, ამა უკვე მწინფელობა არ ქონდა.

შაბასი პელაგოგურის საბჭოს სხდომა შედგა. იქ მოწოდებოდა
და ჩამდებოდა მეუღლე და ჩვენი მოწვეული „კურანსელი“. ამხანა-
გებთან ერთად თუკი შევიარე სკოლაში. გული წყალობითი რღუ-
ბელითი მჭინდა დამძიმებული ზოგჯერ ენაში, რომ თავდასხრი-
ლი არ მოველი თქვენთან, რათა დაიკარგული ქელა მოწყალებასათუ
გეჩვენო. ამა მოთვალა დღმა, მირჩიდნენ ამხანაგები, მაგრამ სა-
მისოდ ძალია და გამბედაობა არ მეყო. ჩემმა ყმაწვილეთანმა სი-
აქედმა დამძლია და ოქროს მუდლის იმედში ჩაგვხა.

სხდომა გვიანობამდე გაგრძელდა, შემდეგ ირმშაბათისათვის გადა-
იღო. გულში იმედის ნაბერწყალა გავიკა; ათამარ მასწავლებელს,
იქნებ, წყნა გავუჩუქდეს და შაპატისა-მეთქი“.

ცერია დილით ადრე ამხინდა ჩვენი სახლი. ჭარბად მივღონე-
ბით ჩამოსულმა ძმა სიხარული მგვიტოლა. ლაპარაკს არ ვაღი-
ლოთი ერთმანეთს, ხმამაღლა ვიცილობდი, მამამ სამსულებს ხელუ-
ნებელი კოლეტიც არ დაზოგა... შემდეგ უძლეობი ვიკავებო...
ვიცინეთ. ნასუზუმეს დღმა ბაზარში წაყიდა. მამა კი — მეგობრე-
ბის დასაძაბებლად. ჭარბიკაცის დაბრუნება ზეიშით უნდა აღე-
ნიშნათ. როცა გარბუნდი ნაჭრით, დიდი ხნის უნახავს მამა ბეტი ინ-
ტერესით მივაჩერდი, მას თავი დარბასულად ეცერა, სიტყვა-პა-
სუხეც დამიგებლური ქონდა.

— ეჰ, ჩემო ძალახა! — მხარზე ზღო დამკრა, — ცუდია, რომ ოქ-
როს მუდალს დაკარგე, მაგრამ უფრო ცუდი იქნებოდა გვიკრავებში
ჩავარდნილი მგობრისათვის ზურგი შეგეცეკა.

— ზურგს ვერ შევაქცევდი, — მოვედ და ვიგრძენი, რომ მისმა
სიტყვამ დარდი გამოიჭრა. მამა თავის სათქმელს ანაგებობდა:

— გული რე დაწყდება, ცხოვრება... და სიხარული წინ გეგლის,
ლონდონ უნდა ოცნებობდე, ისწრაფოდე, ცილობდე, რომ კარგი
აღმანი გახდეს.

— კარგი აღმანი ჩემი გახდეს, შენს გულში სიეთის მარცვლი,
მისი სურვილი უნდა დიოცდეს, — ეუბნებოდა მე.

— სიეთის მარცვალსა და ნერვსაც უნდა გახარება!

— გახარება შედარებითი იოლია, საღი ნერვის პოვნა კი უფრო
ძნელი.

— ჩემი სიტყვები შენ გეგება, აქ არც მარცვალა სავედო, არც
ნერვი, ამიტომ გირჩევ სურვილი შედამ დაუბრძოლო ნებისყოფას.
დღე, შენს მისწრაფებებზე შენმა გონებამ იბრუნოს. ჩრდილში
დგომა სისუბიჯა.

— შედამ ვერც სიმამაც აღწეის მიზანს, — სიტყვა ჩაერთო.

— ესეც მართალია, თავგანწირვა მაშინ არის საჭიბი, თუ ის სა-
ერთო საქმეს ემსახურება და ღიადი იდეალებითაა ნაყარნახვეი, —
გულდაუტყობი მარცხდება მამა მე გამეცრა.

— აღბათ, მეტეცე, პასიური აღმართი შესხარბლისითა.

— სასუბითი სწორია, მტელსაც გეტყვი... — დარწმუნ, მაგრამ სათ-
ქმელი გაუჩუქდა. ოთხშენი გათფრებული დღე შემოვიარდა.

— დავიღუბენით, შეიღებო... იმი გამოცხადდა...

უზარმაზარი სამართლიანობის თითქმის ციფრა, სიციხის გამყინავმა
სესხმა შამბრისა და ყველაფერი შიშით, მეტყობი, ტრელები ავე-
სი. გაგრძელება ვიქცევი. მამა მაშინვე წამოხტა, წასასვლელად მომე-
ხდა. მამაც თადარიგის ოფიცერი იყო და საშხარდო კომისარიატ-
ში წაყიდა. ოქაშიში სიკარგელი, ტყილი და ცრემლი დარჩა.

იომშათის სკოლაში არ წაყიდა, იომ მუდალზე ვეფრებოდი. მან
თითქმის დაიკარგა მაგიური ელანებმა. ახლა ყველას იმი ეცერა პირ-
ზე და მეც იმზე ვეფრებოდი. განსაძლელი ჩავარდნილი შენსაღ-
რეებზე, მამაზე, მამაზე ვეფრებოდი.

— კლექში სასულე ორკესტრი გუგუნებდა, ახალგაზრდები ფრინ-
ზე მბოილოდნენ.

დღის ნამალედე განცადება დაქვერე და საშხარდო კომისარ-
იატა გამოცხადდა. შემდეგ ყველაფერი სწრაფად მოხდა. მე ჭარბი.

კაცის მუდალის მუცეა და ვაგონის ღია კარიდან დღმას შეუჭრებ-
დი. იგი არ ტირიდა. როცა მტარებდელი დამიარა, სასულე ორკესტ-
რის გუგუნში მომამხა: მალე მეც თქვენს გზას გამოვეყვებოდა.
წაყიდი ფროტზე, ცხოვრების პირბოლსწინავე სიხარულში. უნა-
მდარა. ვინ იტყვას, მწერისა კი ოღუენზე მისით დატბარბა მაგრამ ახ-
ლა ამაზე ფიქრის დრო არ არის.

დღმად პირბაშა შესარულა — გავეცა იმის სუსხიან გზას მოწყა-
ლებისად. აღბათ, ყველაზე დამეძებს, მაგრამ ფრონტი დღია.
შეხვედრის იმდელი კი ძალიან მიცერი.

თამარ მასწავლებელი თქვენ არ ვიცავით შუაზე მბრელებელი
სათქმელი. ამიტომ სტრატეგები ემსახურა ბარათს.

მამამ ანთრეტული ცხოვრება, ქარშშალან გზებზე აშვებულთა
სიყვლედი ქალები, მისი აზრდობები გაწილია ღრმა ხეგმად.
ციცამოვება და დავლ-მინდობები, ჩვენც ეთინარობა დაბადებულ, წინ
მივიწევთ. აქ ოთქობს ბუნებაზე მაყვებელი. ხან მოაყვამრედ გიხედ-
ბა... საჭირო დროს ნისლსა და სინგულს შემოგაგებებს, ზოგჯერ
მუნახათოვრად არის ჩასაფრებელი და მოწინააღმდეგის წრეცხლეზე
ასახს წყალს. მაგრამ ჩვენ არ ვეუბნებით, მტრეც გულით, ოცნე-
რით, წყაულობა და სიმღერით მივაგებთ ყუბარებში გადამდულ
მიწაზე, სავალი კი დაუსრულებლად გრძელდება. ის მოითხოვს მთელ
ძალას, აზრს, ნებისყოფას, მოითხოვს ყველაფერს, რაც კი გავაგ-
ნა, მაგრამ მასწავლებლისათვის ყველაფერი ადლი და ესაყვამრედ-
რობა.

გვეყრა, რომ ჩვენ გავიმარჯვებთ. თუმცა ბევრი ვერ აღსრულებს
წადილს, ვერ მოესწრება სასუცარ გამარჯვებას. ვერ ნახავს დამარ-
ცხებულსა და მუხლებზე დაყვამ მტერს, მაგრამ რას იზამ!

...ბრძოლა საყრინებო ქალაქისათვის ორი დღე გავგრძელდა. ქა-
ლექი დიდდა საჭირო არ მომწინდებოდა სტრატეგიული უნებრია
და მტრეც კბილებით ჩაგებდა. ბოლოს ყველა მოწინააღმდეგე
მოთბრლი ხსენებით შეტორტმანდა და წაიქცა. უკვე გახსნილია გზა
დნერასკენ.

— აქედან დნერის ერთი ხელის გაწყვდნაზე არისო, — ამბობენ
ჭარბიკაცი. იმით სიხარული და მოუთმებლობა მეც გადმოვტო-
ნე. მაღლიანი დღმადე თუმცა არასულად მინახავს, მაგრამ მასთან
შეხმის სურვილმა ამიტანა. დღეს თუ ხვალ მოგვეყვას მისი გადა-
ლხება, აი იქ გამოვრდებო ჩვენი ძალი და ვეცაცობა.

ჩემმა ასეულმა შევესმა მიიღო. ტყუია-წამალი მოვიმარაგეთ. ახ-
ლა, იქნებ, თვალის მოგუებმა მოგვარებინა, მაგრამ ავერ ბატალი-
ონს მიუძღვა ვენერალთან წასლა მიბძანა.

ფრონტული ცხოვრება აღსავსეა ასაკიერი მოვლენებით: მოფ-
ლოდენი სიხარულით. მწვავე განცდებით. ზოგჯერ გულგულები-
ლობითაც კი. აქ გასაყვრებელი არაფერია. მაგრამ დივიზიის მეთა-
ურის დაბმებზე მაინც შევცემბდი, ფიქრისა და შეიხთხობის დრო
არ არის. უკვე გავსწრებო ტრანსქელი და ბრძანებებსაშერ გავე-
მარბი.

...ბოინდემი, ლამპის შექმე, რუკას დაპყრებდნენ ოფიცრები.
კარგებზე მუდალს გრესე გავიციებო. ჩემს ხმაზე მოხიბდეს მე-
თაფრებმა. ფეხზე წამოვცა მაღალი, მუხლფარითი ვენერალი. იგი
წინათაც მენახა. მის სიმაკერსა და დისციპლინაზე ბევრი რამ გა-
მეგონა. ახლა სახეში შევცერბოდი.

— გამაბრუნო, ლეიტენანტო გებრძე... მოთბრა უბრალოდ და
ხელ გამომოწიდე. უბრალოებამ დიდი სილამაზე. სუნებზე მეტე-
რე კიდეც, კიდეც და ესმედნი; მამაც მოთუბრა *ხაზით*, მაგრამ
განებდა, რასთვისაც სამაშელო იმის მჭირე ხარისხის ორდენიც და
გაიქილდოვს, თუმცა სწავლაზე გმირი ყოფილხარით, სკოლიდან
თქვენი ოქროს მუდალი მივლით.

გულმა რჩხილ მიყო. უკვე თქვენ გამასცენით, თამარ მასწა-
ლებელი, გამასცენა გამოცდების ბოლო, მარცხიანი დღე. მამა შე-
ნედე ჩემს თავზე დღმადე ავერი ტრიალზედა და კილა ეცალა
წარსული მარცხის და დასწინებულ დღთა მოსგონრად. ახლა კი
ერთმანდა ვაიცოცხლე ყველაფერი. იმა რა საყვარელი და მომბ-
ლური იყო ჩემი სიყვარა! არ ახლობდნენ იყავით თქვენ, მტრეფა-
სი მასწავლებელი მოთბარით მაინც, ვის მოუვლია აზრად ეს გილ-
დი აქ, სწორედ აქ გამოვგზავნა?

— დიდი გილდი მომავალი წარმატების თავდები... — მარცხის
დღეიზიის მეთაური და ოქროს მუდალს გაძლევს. მე თავქმდობვე.
გილი გავრბეარ წაწლში. მერე რა, რომ სინგულე — აქ იმობრბე

გადათხოვნილია განა მიწას ვაკარებ ფეხს! სანგრებში ჩემიანები მეგუ-
ლება, ადამიანები, რომლებთანაც ჰერას და ლონის თანაბრად ვი-
ყოფ. მათ იციან სისხლით, სიმამრებით მოპოვებული ღირსის ფასი.
მაგრამ, ემიშობ ვინმე შეაფასოს ჩემი უპირველესი ღირსი, შეა-
ფასოს ჰაბუტური გატაცებით, შრომითა და თავდადებით მიღებული
ოქროს მელალო... მე მაინც მათთან მიმეჩქარებ.

იმავე დღეს ჩვენი დივიზია სალაშქროდ დაიძრა. განთიადზე
დნებარს მივადგეთ: ფართოს, ლალა და ჰელარა დნებარს. ჭარისკა-
ცებმა ქუდები პარეში შეისროლეს.

დნებარს გაუმარგოს!

ზოგმა იმარჯვა და მუხარაბით წყალი შესვა. ამხანაგებმაც წმინდა
აიაზმასავით ასხურა. დღეაღენ, იციან და დღეაღენ ჭარისკაცები.
დნებარი კი უმხაროდ მტორტმანებს. მივორავენ მისი ჰელარად
აქირჩილი ტალღები.

აქედლა, აზანზარდა მდინარის მარჯვენა ნაპირი, ჩვენმა ქვეშეგებ-
მა იმლაურეს, ლაფეტების მტრული სახისებზე ღრმად ჩაუკლნენ
მიწას და არტურისტებზე შეუდგნენ ჩვეულს. ყოველდღიურ საქ-
მიანობას. მთავარი ბრძოლა მაინც წინ არის. ეს მხოლოდ კეცმა-
ლულობას თამაშია. ახლა ორი, აქუჩებულ-ამხდრებული მხარე დო-
ნეს შორიდან უსრცავს ერთმანეთს. მთავარი მამინ დაწყევლა, როცა
ჩვენი ეშვოლები ცეცხლის ზედაში შესცურავენ, რათა დნებარს
ბორკილები შეხსნან. ამისათვის გენერლის ბრძანებაა საჭირო და
ჩვენი მოუთმენლად ველოდებით.

მთელი დღე ზანზარებენ ქვეშეგები, მუშაობენ: მესანგრეები, მე-
კაფორები, მჭერეები. პარტიზანულმა შენაერთებმა ხმა მოგაწყე-
დინა: მოწინააღმდეგისათვის მახე სამიფელი არის დაგებულიო.
დიდი იერიშისათვის ეველაფერი მზადა. ჩემი ასეული წყობზე შე-
ყენებულ ჩახმავით არის შემართული. და აი, გაისმა ბრძანება.
მე დამევალა ჩემი ასეული პირველმა შევეტური დნებარში. ბრძა-
ნება წმიდათამადა, დაუყოვნებლივ ვიყვე მის შესრულებას.
პირველი შემმა მაინც ცოტათი ძნელია. შემდეგ ვეველაფერი თავი-
სი გზით მივლინება. ბნელ ღამეში ზომიერებენ მძიმე ტალღები და
მასზე მისრალბენ დატვირთული ნაგები. ჩვენს ასეულს მეორე.
მესამე, მეოთხე ეშვოლებად მოაკეციან ჩვენი მხედრიონის ძირ-
თადი ძალები. გერმანელები მეთოდურად ისვრიან შემუხუნებს,
უცებ აბრიალებს, ახმადრდება დნებარი, შემდეგ მჭიდრდება. თუმ-
ცა ეს მოჩვენებითი სიმშვიდეა მტერი ჭერ ვერ გაჟანგეს, მაგრამ
გული ცუდს უგრძნობს უთუოდ. და, აჰა, დიქუხეს მოწინააღმდე-
გის ეველა ყალბის ქვეშეგებმა. მას მხარი აუბეს ტყუილმჭერეებმა.
ნაღმტყორცნებმა. მცლევი ტყვიის ნილაფრი გზას ვევილობავს.
წინ წასვლა უსაშველოდ ძნელია. მაგრამ უკან დასახევი გზა მოჭრი-
ლია და ცეცხლის ალში მისრალბენ ჩვენი ნაგები. შემდეგ ისინი
ლაქამებში რჩებიან და ჩვენ მივცოცავთ აღმართზე. ოჰ, დნებარი!
რად გაქვს მარჯვენა მხარე ასე კუხივით ამალბებული? ფერდო-
ბებზე ფიგნებია რჩეული ბიჭები, დანარჩენები ვაშს ძახილით წინ
მივიწეო. მარჯვენა ნაპირიდან ცეცხლით გავმხევენ, მხარს გავ-
მარებენ ჰაბუტელები... მტრის ზურგიდანაც ისინი ბრძოლის ყიფი-
ნა. ესენი პარტიზანები არიან, ჩვენი ოქროს ბიჭები, ჩვენი გაჭირ-
ვების ტალღეცები. გამოჩნდა ბომბდამშენები და ცაში გამოართო სა-
შინელი ბრძოლა. გაბოჭრილმა "ჰენიკელმა" ძარებიდან გადმო-
ყარეს გახურებული "ლაფა". დნებარი აღელდა, აბუტუყდა და ცეცხ-
ლით შეფერილმა შადრევნებმა იფეთქა... ცეცხლი, ფოლადი, ადამ-
იანები ერთმანეთში ჩაიხლართნენ, ისინი ქუხილი, ყვირილი, მო-
წოდება. მტერი საშინლად ავობს, ორცეცხლშუა მოქცეული. იცის
— მისი წირვა გამოსულია. მე და ჩემი ბიჭები წინააზზე ვიბრძვი
მაგრამ უცებ შექანდა დღემიწა... შექანდა, მტორტმანდა დნე-
ბარი, პირაღმა დაწვა და თითქმის გულზე მომიგდო, ხელი ოქროს
მელაღზე ვიტაცე, მუშინია არ დამეჭარბოს... შემდეგ დამძიდა ქუ-
თითობები, მცლეები, ოქროს მელაღიც, და ღრმა ბურანში გავე-
ხევი...

მუშინი, ნათელი დღეა, ირგვლე უჩვეულო მეურდობაა, პოს-
პიტალში სიმშვიდეა და ბევრი დრო მაქვს თავისუფალი, ამიტომ
გულდამშვიდებით ვფიქრობ... დონებობ და თქვენ გწერთ პარათს,
ქვირტ... თამარ მასწავლებელი!

ქუთაისის აბრეშუმის საწარმოო გაერთიანების მუშები ფართოდ გამოვიწყურნენ სსკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს, საკავშირო პროფსაბჭოსა და სრულიად საკავშირო ალკა ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებას „1973 წლის სახალხო-სამეურნეო გეგმის დადამტკიცების შესახებ“ მუშების მიზნებისა და გრანსაორგანიზაციის მუშათა სრულიად საკავშირო სოციალისტური შეჯიბრების გაწევის შესახებ“ და ახალი ვალდებულებები აკისრებს მუშებს. ვალდებულებების წარმატებით შესრულების საქმეში მათ მრავალი წლის საკმაოდ კარგი გამოცდილება აქვთ. სწორედ ამ წარმატებისათვის დღისას უნდა მარჯვენა სააბიო ჯილდოები.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 50 წლისთავთან დაკავშირებით გაერთიანება დაჯილდოვდა საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსა და პროფსაბჭოს საიუბილეო სააბიო სიგელით.

1971 წლის მეოთხე კვარტალიდან დღემდე ყველა კვარტალის გეგმების გადაჭარბებით შესრულებისათვის გაერთიანება იწარმოებს საქართველოს სსრ მსუბუქი მრეწველობის სამინისტროსა და საფეიქრო და მსუბუქი მრეწველობის მუშათა პროფკავშირის რესპუბლიკური კომიტეტის გარდასაღებ წითელ დროშას. გაერთიანებაში ყოველდღიურად ნაცვლად 86.400 მეტრისა 94.200 მეტრი სხვადასხვა სახის ქსოვილი იქსოვება. იგი სათაო საწარმოა, სადაც 3.200-ზე მეტი ქალი შრომობს. მისი ფილიალები განლაგებულია წულუკიძეში, ზუგდიდში, განში, კულაში. გაერთიანებაში ოთხი სახის წარმოებაა — ძაფსადები, საჩრ-სარიავი, საქსოვი და საფანოშეცარი. საქსოვი საწარმო ცხრა სახის ასორტიმენტს — ნატურალურ აბრეშუმს, სინთეზურ და ხელმეწეურ ბოჭკოების ქსოვლებს უშვებს.

1. მისიველი

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საქართველოს პროფსაბჭოს წევრი, მრავალჯერჯილდოვანი ზაირა ჯიბლაძე ქუთაისის აბრეშუმის საწარმოო გაერთიანებაში დიდი ავტორიტეტით სარგებლობს. მისი სურათი სააბიო დადგება გამორჩეულ. მე იგი ამ სურათით გაავსა და წინასწარ გარკვეული წარმოდგენა შეიქმნა მასზე, მისი მიღწევების მაჩვენებლებიც აქვდა მინიმუმადღი. ზაირა თვეში 2.215 მეტრის ნაცვლად 3.278 მეტრ ქსოვილს უშვებს. მან მე-8 მუთ-წლიანი გეგმის დადასტურებელი დიდი გადაჭარბებით შესრულებისათვის შრომის წითელი დროშის ორდენი მიიღო. გასული წლის გეგმა სექტემბრის შუა რიცხვებში 132,1 პროცენტით შესრულდა და იმავე დღიდან 1973 წლის ანგარიშში დაიწყო მუშაობა.

იმ დღეს ზაირა ისვენებდა, სოფელში იყო დედის სანახავად წასული. მაჩვენებს მისი საშუალო ადგილი. 12 დავა, რომელსაც ემსახურება. აქვას მისი მეორე სურათი წარწერით — „შრომის კოშკის მატყლი“. აქვე ტრიალებენ მისი მეგობრები. მისი კოლეგები, დეიკარი გოგონები, ნაზი თითებით ასწრობენ სიგრიფანა. შიფონისა და კრეპდენინის უსასრულო ძაფებს... და აუცილებელი აღარაა ზაირასთან პირადი საუბარი, მასზე ლაპარაკო-

ზაირა ჯიბლაძე

ბენ ეს გოგონები, ლაპარაკობენ ყოველი-
ვე კარგს, საალერსოს, სამეგრბოს...

2. ამოხსენი

ქუთაისის საქალაქო საბჭოს დეპუტატი, აღმასკომის წევრი ცოფი ბეჭედი ორი შვილის დედაა. ერთი შვილი სკოლაში დაუდის, მეორე — საბავშვო ბაღში, თვითონ კი მოწინავე მუშაა. ის ადრე ცხადდება სამუშაოზე, დაზგას დასაუფთავებს, მოაზრებებს ძაფის ამოსაფრევად. მეორე მხარეში დარია სანინა აუზნას მხარს — მოაწყობს საბავშვო აუზს, მომარაგებს გადამწონილ პარკს და ასე შეწყობილად მოემზადება მართლაც და ამომხსენი.

როგორ ახერხებს ცოფი, ყოველ-
დღიურად ერთი კილოგრამისა და ასი გრამი ძაფის ნაცვლად, კილოგრამამხსენი
საფის ამომხსენი? პირველ რიგში საჭარ-
მოო დისკაპლინის მკაცრი დაცვით. იგი
წუთით არ იგვიანებს, უმიზეზოდ არ აც-
დენს სამუშაოს, ამოგზავნის, რომ ყო-
ველდღიურ გეგმას 120 პროცენტით ას-
რულებს. გასული წლის გეგმა 25 ნომ-
ბრის 126.1 პროცენტით შეასრულა და
ინავე დღიდან მიმდინარე წლის ანგარიშ-
ში მუშაობს. მის მიერ გამოშვებული
პროდუქციის 80 პროცენტი, ნაცვლად 51
პროცენტისა, პირველი ხარისხისაა.

3. მძაფრი

ქუთაისის პირველი სამკერდალო გაერ-
თიანება ერთი იერიის მსხველი სამრეწველო
დაწესებულებაა ქალაქში. აქ შეიქმნილ
ქალთა და ბავშვის ტყავისა და სელაქო-
რის პალტოებზე, სარაფებზე, ჯეშებზე,
მამაკაცის შარავლებზე, სამხედრო ფარ-
ჯებზე დიდი მოთხოვნილებაა.

სამამული და უცხოური ქსოვილისაგან
გემოვნებით შეკერილი უწინო პროდუქ-
ცია იგზავნება სსრ კავშირის სხვადა-
სხვა ქალაქებში. განსაკუთრებით კმაყო-
ფილია მომხმარებელი მაგი და წითელი
ლაქის პალტოებით, რომელთა სრულყო-
ფისათვის თავიანთი ცოდნა და გამოც-
დილება არ დამოუტყდის აქაურმა მხატვარ-
მა-მოდილიორებმა.

მესამე საამქროში, სადაც სსრ კავში-
რის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი მედეა
ვახტანგაძე მუშაობს, წარმოებს საგამო-
ქროლო საამქროდან შემოტანილი ნახე-
ვარუბლოკების ჩასწორება, წარმოებაში
შესვლა და შეკერება.

შრომისადმი დიდმა სიყვარულმა მოუ-
პოვა მედეას შრომის წითელი დროშის
ორდენი. მედეა მეკრავის ყველა ობერე-
ცისა და დაუფლებელი და აბიგონმა მეშ-
თე თანრიგის რეზერვ მუშად რომ ითვ-
ლება. რეზერვი მუშის მოვალეობა ძალ-
ზე რთული და საპასუხისმგებელია. ძირი-
თადი მუშისაგან განსხვავებით მან ყვე-
ლა ობერეცის შესრულება უნდა შესძ-
ლოს. როცა რომელიმე მუშა სამუშაოს გა-
მოაკლდება, მისი მოვალეობა მედეამ უნ-
და შეასრულოს. ზოგჯერ იგი, საამქროს
უფროსსაც კი სცდვის. მედეა ყოველ-
დღიურ დავებებს 130 პროცენტით ას-
რულებს.

ნანული ბუკია

მედეა ვახტანგაძე

საქართველოს საოჯახო

1946 წლის 2 თებერვალს თბილისში, კობის ქუჩაზე, ყოფილ სამხედრო ჰოსპიტლის შენობაში პირველად გაიშვა ბავშვის ტირილი. ამ ტირილს დაბადება ერქვა. ბავშვს — ახალშობილი, დედას — მშობიარე, ჰოსპიტალს — სამშობიარო სახლი. ამ მაშინ იმის დროინდელი აღმარები იყო, არც ექიმები, არც დამკრეპები, არც მოწოდების დები, მაგრამ კვლავ დარჩა ბრძოლის ველი, ფრონტი, სადაც დედათა და ბავშვთა სიცოცხლო სათვის დღე და ღამე არასოდეს იყრება.

მესამე სამშობიარო სახლი ორასადგოლიანია, სადაც ყოველ 4 ავადმყოფს 1 ექიმი, ორი ექთანი და სამი სანიტარი ემსახურება. ამ მკურნალობას განაგებს თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის სამკურნალო ფაკულტეტის სამედიცინო-გინეკოლოგიური კათედრა. სამშობიარო სახლის ფიზიოლოგიურ, ობსერვაციურ, ორსულთა პათოლოგიის, ტუბერკულოზურ, სეპტიურ, გინეკოლოგიურ და ახალშობილთა განყოფილებებში სამედიცინო ინსტიტუტის სტუდენტები გამოცდილი სპეციალისტების ხელმძღვანელობით თეორიულ კოდნას პრაქტიკით იღრმავებენ. სამშობიარო სახლის სისხლის გადასმის, საოპერაციო და რეამინაციის კაბინეტებში დანერგულია უახლესი სამედიცინო მეთოდებია და აპარატურით მკურნალობა. რეამინაციის პალატაში ექიმთა ანესთეზიოლოგიისა და რეამინაციის ჩვეულებრივი კლინიკურ სივრცეს უღობავს გზას და აღმაშენ სიცოცხლეს უნარჩუნებს. სამშობიარო სახლი იღვწის მშობიარობის გაუტყვევებისათვის. ამ სათანადო უზრუნველბა მკაცრა პროფილაქტიკურ ღონისძიებებს და სანიტარულ მომსახურებას. ახალშობილებს ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო ვაქცინით ცრან. დღეში ორჯერ კვარცითა და ბაქტერიოციდური ნათერებით ასხივებენ დეერფენებს, პალატებს, კაბინეტებს. ზაფხულში კონდენსირებული ჰაერის აპარატით მაშანქმებას აწელებენ და აქაურობას ენაგზლით მდღარა ჰაერით ამარაგებენ. მაგრამ სამშობიარო სახლის არატუბერული შენობა ვარკვეულ სიძნელეებს უჭმის მომსახურე პერსონალს. ახალშობილებს სპეციალური ურეკების ნაცვლად ხელით დაატარებენ მელოგიენდან ბავშვთა პალატებამდე, სამშობიარო სახლის არა აქვს კაბინეტ-ლაბორატორიების შემდგომი გამოცდილი და გაფართოების საშუალება. ამ, ამ ოთხსართულიან სახლში, არ არის ლიფტი, რასაც ვერაფრით ვერ გავამართლებთ, რადგან ამ შენობაში ლიფტი არა თუ დგამილია, არამედ მუშაობდა კიდევ, როცა ამ ჰოსპიტალი იყო. სამშობიარო სახლი 26 წლისაა, მაგრამ დღემდე არავის უფიქრია ამ ლიფტის აღდგენისათვის, რომელიც დროისა და ენერგიის დაზოგვის

გარდა ოპერატიულ მომსახურებასაც შეუწყობდა ხელს.

შესაკრებელია სამშობიარო სახლის ფასადი, წვიმიან დღეებში შენობის შიდა კედლიდან წყალი მოგონავს, შენობა ზინდება, მის შესაკრებლად საჭირო ხარკი და შრომა „კი იზრდება“.

სამშობიარო სახლში დასაშვებად მაინათ ზოგიერთი პროდუქტის განსაზღვრული რაოდენობით მელოგინესთან შეგზავნა, მაგრამ სანიტარები, რომლებიც ამ სანივავებს ეზიდებიან, არც კი კითხულობენ რას და რამდენს უგზავნის პატარანი თავის მელოგინეს. ისინი არც იმას დაეძებენ, რომ სანოვავზე, სამშობიარო სახლი არსებული წყლის თანახმად, მხოლოდ ცელოფანის პარკით უნდა შეიგზავნოს და არა სანიაღვრე ჩანთით. რა აზრი აქვს ქალაქზე დამერილი მითითებებს, თუ იგი სამშობიარო სახლის შინაგანწესად არ აქციეს?

აღსანიშნავია, რომ ზოგიერთი მელოგინეს საკუთარი ძირფასი ხალცილი აცვია და პირსახოციც სახლიდან აქვს მტკნალი. რით იხსენება ეს? იქნებ იმით, რომ სამშობიარო სახლში თუთრეული ისე ქათქათა არ არის ჩოვრაც საჭიროა და არც ხალცილთა რიგვანი; ან იქნებ იმითაც, რომ ზოგიერთი სხვისგან გამოჩრევისა და უბრატესობის მანკიერი გრნობა ახლავს. განა სამშობიარო სახლის რეგები ყველა მელოგინისთვის ერთი არ უნდა იყოს?

ცნობილია, რომ სამშობიარო სახლში სამუვი, გარდა იშვიათი გამონაკლისისა, დაუშვებელია, მაგრამ ზოგიერთი სარგებლობის რანცნობობითა და თანამდებობრივი მდგომარეობით, მოითხოვს საშვს, რითაც ხოფათს და უზერხულობას უჭმის პირველი რიგში თავის მელოგინეს და შემდეგ მუშაობაში ხელს უშლის სამშობიარო სახლის კოლექტივს, ისინი განაწყვენებელი არიან და სრულყოფილ სამართლიანადაც, მათ კი, ვინც სვეს თხოულობს, არ იციან, რომ წუხელის ექიმებმა, ექთნებმა, სანიტრებმა, მთელმა სამშობიარო სახლმა სამუში და მფოთიანი დამე ათიეს, არ იციან, რომ წუხელ ატრუნება სისხლის დენამ კინაღამ შეიწერა დელის და შეილის სიცოცხლე, და როცა დაკონსერვებული სისხლის გადასმამ ვერ ჩაუფა ღონე გულს და არტერიას, მაშინ ექიმმა შალვა ქორიძემ და ექთანმა ელიკო გოგაშვილმა ოთხასი გრამი სისხლი გაივსეს და თვითონ სტეულების სითბო და სიცოცხლე უწილადეს მოამკვდავთ.

ახლა ამ გადარჩენილი სიცოცხლე ზეიმობს. ბედნიერია დედა, შვილი და მთელი სამშობიარო სახლი, ახლა ისინი ისვენებენ და მათ სიმშვიდე, მუცურობა და განსაკუთრებული გაფრთხილება სჭირდებათ ასე

გადარჩენილი სიცოცხლე. განა ერთი და
ორი? — ბევრი, უმარავი!

სამშობიარო სახლს ვტოვებთ და გზას
მივყვებით. ესაუბრობთ დღევანდელ შეხ-
ვედრებზე. შესანიშნავ მკურნალებზე, რომ-
ლებიც ახლახან გაცივანით, სიცხილი-სიცო-
ცხლეზე, აღმამებზე, რომლებიც მდიდარ
სამშობიარო სახლებიდან თუ საავადმყოფო-
ებიდან და თან მიიყვებთ მაღალერების დი-
დი გრძნობა, აჭარბობს დიდი სიყვარუ-
ლი, და განა ქვეშაირი მკურნალისათვისაც
არსებობს გადარჩენილი სიცოცხლე უფრო
დიდი საზღვარი, ახალი სიცოცხლის და-
ბადებაზე უფრო დიდი სიხარული?

ესაუბრობთ იმაზეც, თუ რა აღმამეთე-
ხელმა და შეურავებელმა, როცა დაწესაქე-
ლებში სადაც მკურნალის უმაღლესი მო-
წილი უნდა შედგებოდა, სადაც სიცოცხლე
გამარჯვებას ზეიმობს, ზოგჯერ ყურის მოგე-
პრის ვერცხლის ჩხრალი.

რედაქციაში, სამწუხაროდ, არც თუ იშ-
ვითად მოგდის წერილები, სადაც ამგვარი
ფაქტები აღნიშნული, და განა თითოეული
ჩვენგანს არ შესწავლია იმის, თუ როგორ
უქრობენ ფულს ავადმყოფის სანახავად მი-
სულ მანქანებზე საავადმყოფოს კარსაკაცს
თუ სანარკო? არ გავიგეთ, როგორ
სთავაზობენ მკურნალის სწავლების კეთა-
ნებს, ექიმებს, უმაღლესი რანგის მკურნა-
ლებს?

ზოგიერთი ამის სიხარულისა და მაღლი-
ვების გამოსახატავად სჩადის და იმის გე-
ლარა გრძნობს, რომ ამით ამცირებს, აგ-
ლახებს, სხვის ხელის შემეშერს ხელს
აღმაშნის, მომავალეობის მაღალ უღვივებს,
მოარულურად რყენის, დანაშაულისაკენ უბიძ-
გებს. ასეთი „ქველმოქმედება“ ერთის
მხრივ შეუვრცობლობით მოსდით და მეორე
მხრივ იმით, რომ აოლად ნაშოვნ ფულს
ქარსკაცვალად ატანენ, არ უზოგებობ.

ხოლო ამის შემყურე სხვა ავადმყოფებს
კი გულო უტყდებოთ საერთოდ ყველა მკურ-
ნაზე. განა ჩვენს ქვეყანაში, სადაც აღ-
მაინი თვითონ არის დასაღუდებელი კაპიტა-
ლი, სადაც ყველაფერი მის ინტერესებს ემ-
სახურება, შეიძლება სიცოცხლე ფულზე
ოვიდებოდეს? განა დრო არა ზოგიერთმა
და-მკურნალმა საყოფიარო თავი განიცურნოს
იქ სწისაგან, რომელიც დღეს მართლუ-
ბასისათ ატარებს და რომელსაც საერთო არა-
ფერი აქვს სამშობლო მედიკინის მაღალ-
ქემატერ პრინციპებთან?

მაგრამ დღეს, ახლა, სამშობიარო სახლი-
დან გამოშვების და საყოფიარო ლაპარაკი
აუტანად გვეჩვენება, რადგან გვიჩვენებს
ჩვენივე ჩვეულება ბნელი, რომლებიც სულ
ახლახან იშვებენ და მთელ სახლს აყვებენ
ხალისითა და ბედნიერებით.

**მარიამ გვიმრაძე,
თბილისი რამბო.**

მარიამ გვიმრაძე

90 წლის წინათ დაიბადა მარიამ ლუკას
ასული თათიშვილი — მწერლობაში გარი-
ულის ფსევდონიმით ცნობილი. „ჩვენი მა-
რიამ“ — ასე უწოდებდა მას კარის მეზობელმა
და მეგობარმა, დიდმა პოეტმა გალაკტიონ
ტაბიძემ. „ჩვენი მარიამი“ — სიყვარულით
იმორჩილებდნენ მასზე ქართველ მწერალთა
ოჯახში. ამ ოჯახში მარიამ გარიულის მე-
ტად კოლორიტული ფიგურა იყო — მწვე,
ახალგაზრდული, ენერგიული და ეს ენერგია
ჩქვდა მისეულ მოთხოვნებში, ნარკვევებ-
ში, რომანებში... მაგრამ სანამ მწერლობის
გრძელსა და მძიმე გზას შეუდგებოდა, 17
წლის ქალიშვილი უკვე სტეფის პერიოდს
სწავლავდა. ეს იყო 1900 წელს, ამ წლი-
დან მარიამ გარიულის თამაშობდა თხილი-
სის, ქუთაისის, გორის სცენაზე მას პარტი-
ორობა გაუწვია ლალო მესხიშვილისათვის,
ნუცა ჩხეიძისთვის, შალვა დადიანისთვის.

მაგრამ ახალგაზრდა ქალისათვის თეატრი
მხოლოდ გატაცებად დარჩა: ის მწერლობა-
ზე ოცნებობდა, რათა თავის მიღწევად
ეპოქის კალმით გახშიანებოდა. სრულად
ახალგაზრდა მწერლობა მართლაც მშობლი-
თაგინი ნაწარმოებებით ცხოვრების შემოა-
ლი ანარკული დაუტოვა თათიშებს. თანამედ-
რევე თემზე შექმნილი მისი რომანები:
„ახალი განთიადი“, „ანარკული“, „გარდაუ-
ვლი მიწა“ — მეთხველთა შორის პოპულა-
რობით სარგებლობდა. მარიამ გარიულის
მრავალი მოთხოვნა დღესაც ინტერესით
იკითხება.

ასაკმა მარიამ გარიულის შემოქმედებითი
სიმწვე მოუტანა. მისი „განგაღობი გზა“
ქართული მემორიული ლიტერატურის სა-
განძურში თავის განსაკუთრებულ ადგილს
უოველთვის დაიკავებს. „ახლა, როცა
მე ტრაქიონებს ვწერ, სამოდათექსმეტის გა-
დაცობლები ვარ“ — აღნიშნავდა ჩვენი
მწერალი ქალი მოგონებითა დასრულებისას.
მაგრამ ეს არ არის მხოლოდ უბრალო აღ-
ნუსხვა განვლილი გზისა; ესაა მეტად მნიშ-
ვნელოვანი ლიტერატურული ნაწარმოები.

რომელიც ცოცხალი გულით ფიქრავს და
ცინცხალავს. მარიამ გარიულისევი კალამს
ცუთონის დიდი გემოვნებით მოხატული ლი-
ტერატურული პორტრეტები: ეკატერინე გა-
ზაშვილი, ქეთევან ირემაძე, გიორგი ქუჩიშ-
ვილი, რაუდენ გვეტაძე, შალვა დადიანი, გა-
ლაკტიონ ტაბიძე... ღირსშესანიშნავი ადამი-
ანები, რომელთა წრეში ტრიალებდა, ცხოვ-
რობდა მწერალი ქალი, რომელთა მიწისა და
მეგობრობისაც ეწეოდა თათიშინე.

ამ მხრივ მარიამ გარიულის ბედისაგან გა-
ნეხივრებული იყო: მის ოჯახს ახსოვს გა-
ლაკტიონისეული საღამოები, ქეთევან ირე-
მაძის სახლში ღამილი, საყვარელია, რომ
ამ წყარისშვილიან ოჯახის დედის, უოველ-
ვის რჩებიდა დრო — გული და ოჯახის კა-
რი გაეღო ადამიანებისათვის. „ასე მჩვეოდა
თავიდანვე: უმწიფარი ვიყავ და მეგობრობა
ხანდაზრულ ადამიანებთან მქონდა. ახლა,
როცა თვით მე შევედი ხანში, ახალგაზრ-
დებმა დამწვეეს მეგობრობაში“. ამ მეგობარ-
თაგან ბევრი გააცოლა უკანასკნელი წაზრე,
გააცოლა გულისტკივლით.

და როდესაც ცამეტ წლის წინ, მწერალ-
თა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდების პან-
თეონში კრძალვადან მას, ვით სამოსელ-
ადგომეტი წლის სიკაბუტეს, — მწერალმა
დღესა შენგულიამ უკანასკნელი სიტყვით
მიმართა:

„შენ დიდებულად განვლენ შენი სიცოცხ-
ლის არც თუ ისე ხანმოკლე გზა. მაგრამ,
მარიამ, ვინ მოუტოვა ადამიანს, და ისიც
ისეი ადამიანს, როგორიც შენ იყავი, სი-
ცოცხლის მანძილი? შენ მიდიხარ ვაღშო-
ბელით, და თუ რომელიმე ქართველ ქალს,
მეუღლეს, ქართველ დედას უტარებია ეს
სახელი ღირსეულად, მათ შორის შენი სახე-
ლიდ ბრწყინვალეობს. შენ გაქვს სიყვარული
ქი შენს ოჯახს და ქართულ მწერლობას“.

გეშმარტად, რომ ასეა!

პირველი ძალს

„ზღაპარიყო, ზღაპარიყო, ზღაპარ ჩიტი ჩამეცდარიყო“...

— ბები, ჩიტი მეცეცდება, წუწკი შელა ჩამეცდარიყო, მელის ხორცი ყვავებს უყვართ, ჩიტი დიდი დამცდარიყო. გვასს მე ფრთხილად გავაძრობდი, ბეწვი რომ არ წამხდარიყო, მერე ყელზე მოვახვევდი, ჩიმი ბებო ჩამხდარიყო, სულ ზღაპრები რომ გვამხნა, შენი გიგლა დამცდარიყო.

გიჟული კაპულაპი

მეძეა

მოკლე კაბა, ტანწერწერტას სიო გარშემო ბურქის ძირას, რომ გაეცდენ, გაუჭირველს, რატომ იხიდი გასაჭირად? გასაჭირის ნაპირიდან, რომ მოხვედრი, კარგად ვიცი, ჯერ ზანთარი არ წასვლა, რატომ თბილი არ ჩაივს?

ჯანაიკო გაბუნია

წვიმა

ჩქარი, როდოც ნივ-ქარი, წამოვიდა ციდან წვიმა, და ყანები, მოსიბინე, მიწის მეტრზე წაწვიანა, ცეცხლ-ცეცხლი ჩაიოქმეა, დაუნაწა მთა-ბარს კება; მოჭიჭიკე ჩიჭუნია, მწვანე ტოტზე გაიწაბა. ნაწმა სიომ დაუბერა, ცას ჩამოხსნა წვიმის ფარის, და ბიბინა მინდორი-ველზე ცისარტყელა აეღვარდა.

ლია ბაბიძე

ამერ ვარო

ქორმა ხომ არ მომტაცა? შელამ ხომ არ წაიღო? ერთი, ორი, სამი, ოთხი... ახლა რაა — ცხრა იყო?

სად წავიდა წიწილა, პაწაწინა, წინწილა? აბერ ვარო! — წიწილამ ქოთანინდნ იწივლა.

ლია სანაძე

მეზიანა თოქინა

— ნაზბროლო, დიკო, ძალი რისთვის გინდა? — ჩემს მეცივანა თოქინას მოეუწყოვი წინდა.

მთაბრისა ბურბიძე

გამრჩა ბიჭი

ისე გამრჩეა ზურკიო, ისედაც იზოვი უკეთეს: სტუმრად მოვლის მოზიგებს და ახალ ბინებს უკეთეს.

ღეილა არსენიძე

გამოსაგნა

მობრძანდება და ყველაფერს თეთრ საბანს გადააფარებს. მოხუცებს ცეცხლთან დასვაშს და გულს უზადლებს პატარებს.

(ზამთარი)

მობრძის თაყუდემოვადევილი, ქაა და ლოდებს ენებქება, მაგრამ მუხლი არსოდეს არ სტკივა და არც ეღვება.

(ჩანჩქერი)

გიტოკო ლეშაძე

ისევე შენთვის დავკრიფე ია-ია ღურჯთვალა, ისევე გავლერსებ, ისევე გავიწი უთვალავს.

შენ გვირგვინი გამკობდა, იყავ მეფე განთქმული. სადაც წაბველ, თან გქონდა პეშვი, მიწა ქართული.

შენ გარდებდა იფეთქე, აბიბინდი ვენახად. ცხრა ძმა ბერბეულიძის, არაგველთა დედა ხარ.

შენ ღიმილის დედა ხარ, შენ სიყვითის დედა ხარ, და ცხოვრების მდინარის სულ წადმართად დედა ხარ.

მიწის ბელგი გვკრიფდა, ხან მზის ეშთი იწყოდი. სიყვარულიც იყოდი. სინაურულიც იყოდი.

რა არ გიშენებია, რა არ გიშენებია, ია შენთვის ყვავილოებს გარდი შენთვის იშლება, ვინაყვალე შენს ნაწლას და შენს მაღალ ღირსებას.

შენი კალთის ჭირიმი, შენი იანგაწარის, შენი ნაშუსის ქუდი ხარ, და დროშა ხარ ნაშუსის!

შენ ხარ მთელი სამართალი

გაწახუდი სულმა იგრძო,

მოიჭარბა მთა და მდელი.

თბილისი და ქუთაისი,

იქვე ხართ ჩემი საქართველო.

მთებო, ცამდე აიღულეო. არჩიების სასტერეო, ჩანჩქერსო და ნაკადულეო, თქვენ ხართ ჩემი საქართველო.

ვსაყვების მხარ-მღაღებო. ხარ-იერის ნაფუბრო, წინაპროსა სალაღებო, მინდა გულზე დაგებროთ.

საროსანა ღამაწანო, გელათო და მცხეთის ქვარო, რიონო და ალაზანო, არაგვო და ხობის წყალო.

სატკობებე დედაენის, მოლღუნეც წყაროსავიო, საქართველო შენ ხარ ჩემი საფიცარი, სალოცავი.

იღუღენი ღერწმის ღერო, დღის დუშლიო არა გფეროს, დაქართლო მუნარებო, თქვენ ხართ ჩემი საქართველო.

გამარჯვების გზებზე გველს, მაღლიწანო, გწანათელო შოთას ჩანცო, ტატოს ცრემლო, თქვენ ხართ ჩემი საქართველო.

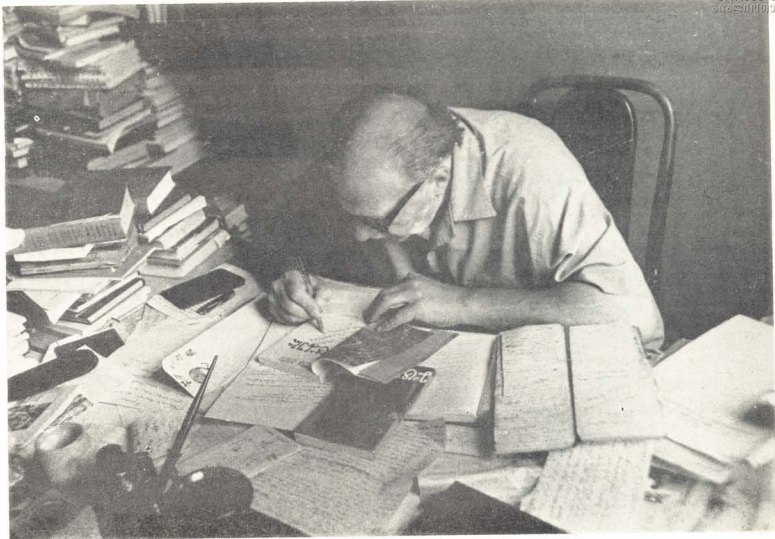
ლაყვარდებო ჩაყარულეო, ცისარტყელა, ფერად-ფერო, და ქართველი კაცის გულეო. შენ ხარ მთელი საქართველო!

გუჯილმოხის უმცლესი

თელავის სამეგრელო ფაბრიკის კოლექტივმა ამას წინათ მოაწყო შაბათობა და იმდღევანდელი გამოშვებობა — 850 ცანთი — გადარიცხა შვედლების ფონდში — ვიდეინამელი ბავშვებისთვის გასაგზავნად.

შვედლების ფონდში თავიანთი დანაშაუბი და წაღლი შეაქეთ დიდსა და პატარას, ქალსა და კაცს, მოსწავლეებსა და პენსიონერებს. დანაშაუბთან ერთად იგზავნება წერილები. ყველაზე ამაღელვებელი წერილების ავტორებია ბავშვები, მოსწავლეები ახალგაზრდობა. ამაშელ მოსწავლეებს, დამა-ა. და მ. ბოკუ-ჩაივს უცვლელთვითად შეაქეთ შვედლების ფონდში თავიანთი „გამომშვებობა“ — მაყუატურის, ქართის, სამკურნალო ბალახების ჩაბარების დროს მიღებული ფულეო.

„ჩვენ გვინდა მოსფლის ყველა ბავშვი ისეთივე ბედნიერი იყოს, როგორც ჩვენა ვართ“ — წერენ და თავიანთ დანაშაუბებს უგზავნიან ვიდეინამელ ბავშვებს თბილისელი, გორელი, ზუგდიდელი მოსწავლეები.

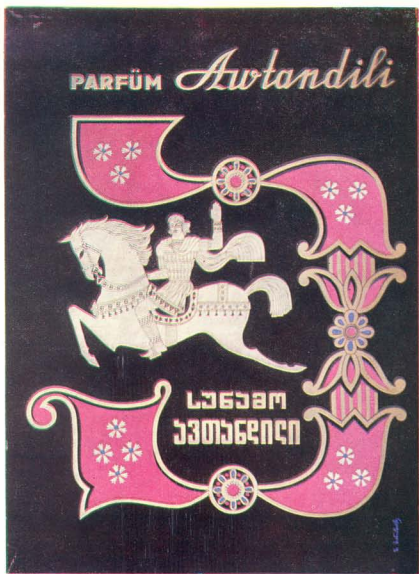
ლევან გოთუა

ქართულმა მწერლობამ მძიმე დანაქლისი განიცადა — გარდაიცვალა მწერალი ლევან გოთუა. იშვიათია მწერალი, რომელიც ასეთი პოპულარობით სარგებლობდეს მკითხველო წრეებში: მის წიგნებს თანაბარი ხალისით ეტანებიან ახალგაზრდობაც, ასაკრული მკითხველიც. ლევან გოთუას კალამს ეკუთვნის ისტორიულ თემაზე შექმნილი უარყო ტრილოგია: „გმირთა ვარამი“, „მითრიდატე“, ქართველი მკითხველი დიდად აფასებს ლევან გოთუას მოთხრობებს: „კრწანისის სევდა“, „ეკინწვისის ანგელოზი“, „ხანძთის ზარი“, „უგზო ქარავანი“, „ნისლი ნახტარის ტყეში“. ლევან გოთუამ მნიშვნელოვანი წვლილი გაიღო ქართული დრამატურგიის გამდიდრებისათვის. მისი პიესები: „მეფე ერეკლე“ და „ღვთი ალმაშენებელი“ კარგახანს ამშვენებდნენ ჩვენს სცენას.

სალოცავი სამშობლო, მამულისათვის თავდადება, კეთილშობილი გულის აღმზანები — აი, მარადი თემა ამ ნაწარმოებებისა... და თავად ლევან გოთუაც ზომ ასეთი იყო — სამშობლოს მოუვარული, ჭეშმარიტი მოქალაქე და დიდი მოამაგე, გულმართალი და პირდაპირი.

ეურნად „საქართველოს ქალის“ რედაქციის კოლექტივი, სარედაქციო კოლეგიის შემადგენლობა გულისტკივლით შეზდა ამ შესანიშნავი მწერლის დაკარგვას. ლევან გოთუა ზომ უყოველთვის ახლოს იდგა ჩვენთან, იყო ჩვენი გულშემატიკი და ერთი იმ ავტორთაგანი, რომელიც დიდი სიამოვნებით თანამშრომლობდა ქართველ ქალთა ეურნალში. დაც, დიდხანს დარჩეს მისი ხსოვნა, როგორც მაგალითი სამშობლოს სიუყვარულისა, კეთილშობილებისა, უნგარობისა.

ქართულ ლიზაინუჩ ტკაშვიკოსთა ნამუშევრები

მხატვარი ზ. ხარაბაძე

მხატვარი ბ. ხავეთაძე

ფურცელი ბ. ხავეთაძე

მომზადებულა ურადლებას ხშირად იპყრობს აღმზანის შრომის მხატვრული გაფორმება. შეფუთვის რეკლამა. ან ამა თუ იმ საქარმოს საფირმო ნიშანი სამრეწველო გრაფიკა მკიდრო კონტაქტში მომხმარებელთან, ითვალისწინებს მის ხასიათსა და ჩვევებს. ეს კი მეტად სერიოზულ ესთეტიკურ, ფსიქოლოგიურ და სოციალურ მდგომარეობას მოითხოვს.

სასიხარულოა, რომ საქართველოში პირველად, ტექნიკური ესთეტიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალის სამრეწველო გრაფიკის განყოფილების კოლექტივმა, საქართველოს დამამუშავებელი მხატვრის, საქართველოში გრაფიკული დიზაინის ერთ-ერთი დამაარსებლის საურმაგ დამამუშავის ხელმძღვანელობით მოაწყო სამრეწველო გრაფიკის გამოფენა, რითაც ერთგვარად შეცამდა განყოფილების ათი წლის შემოქმედებითი მუშაობა.

საინტერესოა გამოფენის ემბლემა, რომელშიც სიმბოლურადაა გადმოცემული ოლიმპიკურმა ფერის მუდმივი მოძრაობამხატვარ-გრაფიკოსის იარაღების — ქაღალდი და ფურცლის იკვლევი.

ემბლემის ავტორის ვახტანგ მეტელიშვილის შესრულების მანერა განსხვავდება მაღალი გემოვნებით, ხაზების სიმკაცრითა და დახვეწილობით.

ექსპოზიცია იხსნება კონტრასტული შეფერილობით ნიშნების პანორამით, რომელიც დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს (გაფორმებულია გერამ ბელაძისა და საურმაგ დამამუშავის მიერ).

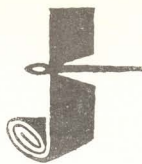

მხატვარი
ე. ბ. ხავეთაძე

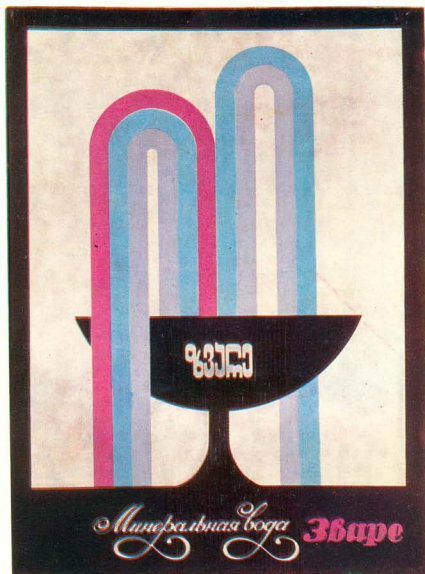

შატვარი ვ. მკედლიშვილი

შატვარი
მ. ჯანტურია

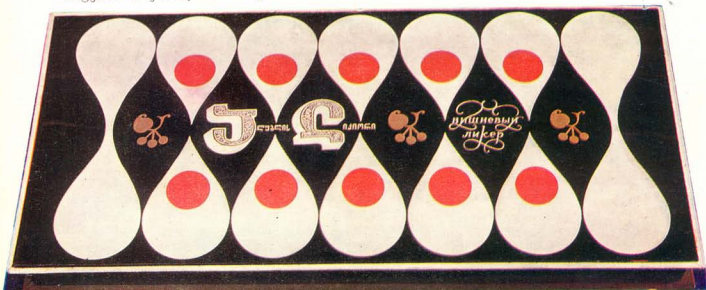

შატვარი ლამა კურდიანი

შატვარი
ზ. გოგოლაძე

შატვარი რ. კონდახაშვილი

შატვარი
ა. დოლიძე

საქართველოს ნიშნები

აღსანიშნავია მხატვარ ზურაბ ხარაბაძის ოსტატურად შესრულებული ნამუშევრები თავისი გამოსახვის სიძლიერით, ფსიქოლოგიური ზემოქმედებით. მხატვარმა შესწოლ გრაფიკის ახალი მიმართულების შესატყვისება ტრადიციულ ქართულთან. მის ნამუშევრებს შორის უურადღებს იქცევის სასმელი „სახაღდისი“, პრეპარატ „ტერამიციონის“, სუნამო „ავთანდილის“, აღმოსავლური ტუბილეთულობის სარეკლამო პლაკატები, მუსიკალური ფიგურების კონფერტი (თანავეტორი ზაურ დიხაძე), შოკოლადის ფილა „თიბისი“.

უურადღებს იქცევის აგრეთვე ზურაბ გოგოლაძის ნამუშევრების შესრულების რეტორიკული და პოეტური მანერა ბალთების ნაერების, მუსიკალური ინსტრუმენტების სარეკლამო პლაკატებისა, სადაც ავტორი ინარჩუნებს ქართულ მხატვრულ სტილის მექანიზმებს. მისი ნამუშევრები განსხვავდება დამკვეთი გემოვნებით, მხატვრულით კომპოზიციის ორიგინალიზმით და შესრულების ოსტატობით.

ამ საქორ და მნიშვნელოვან საქმეში მონაწილეობა მიიღეს ჩვენმა გრაფიკოსმა ქალებმა.

ლამა ქურდიანი განაოფილების მთავარი მხატვარია. მის მიერ გაფორმებული ნამუშევრათა შორის საინტერესოა მინერალური წყლის — „ზვარეს“, ღვინო — „ნაფარეულის“, სამკარსკვლავიანი კონიკის სარეკლამო პლაკატები, ისინი განსხვავდებიან ჩანათქირის ორიგინალიზმით, საინტერესო კომპოზიციით და გამოსახული საგნების თავისებურებით აღქმით.

ლამა ქურდიანი ტექნიკური ესთეტიკის

საკავშირო სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალში მუშაობს დღიდან მისი დაარსებისა.

მისი ნამუშევრები წარმოდგენილი იყო წინათაშორისო საავტორო-სამრწველო გამოფენებზე: იზმირში, აღერში, მონრეალში, პარიზში, ბაზელში და კიროში; 1972 წელს ლ. ქურდიანის ნამუშევრები გაიგზავნა საბჭოთა დიზაინის გამოფენაზე ჩეხოსლოვაკიაში და ბულგარეთში.

1966 წელს ლამა ქურდიანი დააქილდოვდა საბჭოთა კავშირის სახალხო მეურნეობის მინისტრატა გამოფენის ბრინჯაოს მედლით ღვინობისა და კონიაკების სარეკლამო ფურცლებისათვის, 1970 წელს — პრემიით ჩაის შეფუთვის საუკეთესო გამოგონებისათვის.

ლ. ქურდიანი ერთ-ერთი ორგანიზატორია სამრწველო გრაფიკის I რესპუბლიკური კონფერენციისა და სამრწველო გრაფიკის რესპუბლიკური სემინარისა.

ლ. ქურდიანი მუშაობს აგრეთვე გიგნის გრაფიკაში, თანამშრომლობს გამოცემულთან „განათლებლას“ და „მერნოსი“.

გამოფენაზე საინტერესო ნამუშევრები წარმოადგინეს აგრეთვე მხატვარმა ქალებმა: ცეცხლი თუბარელმა, შუია ჭაფარიძემ, ღანა კელიძემ, ნანა ბედიასვილმა.

გამოფენაზე თვალსაჩინო ადგილი უკავია ღვინის ტექნიკების, საკონდიტრო ნაწარმის უუთხრ და სხვადასხვა საკონდის პროსექტებს. სადა და მოძულენი ნახტი, ინფორმაციულობა, შეფუთვის ფორმისა და საკონდის დანიშნულების შესაბამისობა ხელსაყრდ რეკლამირების უკეთესი მათ.

განსაკუთრებით შეიძლება აღინიშნოს საფორმო ნიშნები (შპი). მაკარ რაციონალურ ფორმებში შესრულებული ნიშნები ადრულად დასამახსოვრებელია. ისინი გაღმოკცენენ ამა თუ იმ წარმოების სპეციფიკა.

უურადღებს იქცევენ მ. როდონაის, ზ. ხარაბაძის, ე. ბურკანაძის, ზ. გოგოლაძის, ი. მკედლოშვილის, ლ. ქურდიანის, ს. ღამაშვილის, ა. დოლიძის, მ. ქანტრიას, თ. კონდახაშვილის, ზ. დიხაძის, ს. ცინცაძის, ა. სარჩიმელიძის, ფ. კელიძის, ბ. ხაფიასის, თ. ციციშვილის, ო. მესხის ნამუშევრები.

სამრწველო გრაფიკის ზელოვნების ნიშნები წარმოდგენილი იყო საერთაშორისო საავტორო-სამრწველო გამოფენებზე: გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში, აღერში, იზმირში, კიროში, პარიზში, მონრეალში, ბაზელში, სადაც მაღალი შეფასება მიიღო. ჩეხოსლოვაკიის ტექნიკური ესთეტიკის ცენტრის ღირექტორი ირუ ვრელეკი წერდა, რომ ქართულმა სამრწველო გრაფიკამ მაღალ დონეს მიაღწია. საინტერესოა შემდეგი წარმომადგენელი ბრიუსელის საერთაშორისო გამოფენაზე ამბობდა: „აღდგმა მათ, ვინც აქცია სილამაზე პროფესიად, ჩვენ მოვედით, ჩვენ ვიხილეთ, ჩვენ შევყვარდით“.

კავოფილების გრძნობით სტუმრ გამოფენის, რომელიც იმაზე მეტყუელებს, რომ ქართულმა სამრწველო გრაფიკამ განვითარების საერთაშორისო დონეს მიაღწია. ვიმედვნებთ, რომ ქართული გრაფიკა შემდგომში წარმატებით იქნება წარმოდგენილი საერთაშორისო გამოფენებზე.

18 მარტი პარიზის კომუნის დღეა

ამ სურათზე თანამედროვე ფრანგმა მხატვარმა ჟან კარდონმა უჩვენა ე. დმირიე-ვა და მისი ფრანგი მეგობარი ქალი ს. პუარიე. როცა ისინი დახმარებას უწევინ დაჭრილ კომუნებებს.

საქართველო

1871 წლის პარიზის კომუნა ერთ-ერთი უდიდესი მოვლენაა მსოფლიოს საზოგადოებრივად. კომუნა იყო საზოგადოების მთავარი ადრეობა უცხოეთის მომავლის დამკვიდრებისათვის. კომუნისათვის წამებულ გზით სახელგანთი უყვავია, მათ სამუდამოდ დაიმკვიდრეს თავისი შრომითა გულად.

კომუნის ბარკადებზე ფრანგი საზოგადოებრივი ერთად სხვა ეროვნების ზედიზედ იბრძოდნენ, მათ შორის — რუსი რევოლუციონერებიც. კომუნის დიქტატურებში, თანამედროვეთა მოვლენებში მოხსენიებულია რუსი ენობრივი ქალიშვილის ელენა-ვეტა დმირიევის უდიდესი დამხმარების შესახებ პარიზულ ქალთა მოძრაობის ორგანიზაციის საქმეში.

ე. დმირიევა დაიბადა ფსკოვის გუბერნიის სოფელ ვიკოპში 1851 წელს. იგი ახალგაზრდობიდანვე იჩენდა ინტერესს სოციალური პრობლემებისადმი. გატყუებით კოსთუმებისა ჩერნიშევსკის, დობროლუბოვისა და პისარევის თხზულებით. თავისუფლად ფლობდა რამდენიმე უცხო ენას... თავი რომ აღეშინა მეფის რუსეთის სულისშემბრუნებელი რევოლუციის, იგი ფიქტორად დაქირავდა ხანშიშესულ პოლკოვნიკ ტუმანოვსკიურ, რამაც საშუალება მისცა გაეზარტებოდა საზღვარგარეთ — ედინბურგში, რომელიც მაშინ რუსი რევოლუციონერების ემიგრანტთა ცენტრს წარმოადგენდა. შევიდა რუსეთში გაემგზავნა. მარტს, რომელიც ინტერნაციონალის გენერალურ საბჭოში რუსული სექციის წარმომადგენელი თვალზე იდგა, გულთხილად მიიღო დმირიევა, ვაცოვს მისი თავისი დიდი მეგობარი ფრიდრიხ ენგელსი და საკუთარი ეჭაბოს შემადგენლობა. ემიგრანტმა სამი თვე დაჰყო ლონდონში. იგი მზრად საუბრობდა მარტსავე. ეს საუბრები შესანიშნავი სკოლა იყო შორეულ

ლი რუსეთიდან ჩასული რევოლუციონერებისათვის.

მალე დმირიევა მ განსაკუთრებული სეროვული დავალება მიიღო — 1871 წლის მარტში მარტსა იგი პარიზში გაგზავნა, როგორც ინტერნაციონალის გენერალური საბჭოს კორესპონდენტი, ლონდონისათვის მას სისტემატურად უნდა მიეწოდებინა ინფორმაცია იმ მოვლენების შესახებ, რაც მაშინ საფრანგეთში ვითარდებოდა და რასაც მარტის ყურადღებით ადევნებდა თავადურის. დმირიევა პარიზში ჩავიდა 18 მარტს — კომუნის გამოცხადების მეორე დღეს და ერთხანად დამოკიდდა რევოლუციური მოვლენების შესახებ. მან ძალ-ღონე არ დაიკარგა მარტის დავალების შესასრულებლად, უჩვეულო სიმკვრივის გადამავებით, მოახერხა ალუაშეორებულ პარიზიდან რამდენიმე წერილი გაეგზავნა კარლ მარტსისათვის. ე. დმირიევის აქტიური მონაწილეობით 1871 წლის მარტში პარიზში შეიქმნა მასობრივი ორგანიზაცია — „პარიზის დიქციისა და დამკრთობა დამხმარე ქალთა კავშირი“. ამ კავშირის ცენტრალური კომიტეტის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი, რომელსაც ე. დმირიევა აწერდა ხელს, ნათქვამი იყო: პარიზული ქალბი. დამად დარწმუნებულნი იმით, რომ კომუნა წარმოადგენდა საზოგადოებას და რევოლუციური პარიზიებისა და რომ იგი თავისთავში ატარებს სოციალური რევოლუციის ნიშნებს, მზად იყვნენ დაუბრტყონ საფრანგეთის მთელი მსოფლიოს, რომ მათ უნდა შესწავთ უცხოეთის საფრთხის წუთებშიც მარტის მოვლენებს თვითნებ მშენებ და მათთან ერთად დავალება სისხლი, ბარკადებზე. ჩვენ გადავწყვიტეთ ერთიანი ძალით დავიცვათ კომუნა, დავიცვათ ხალხი.

მეფის რუსეთის დამოკიდებულება შეზღუდული ატეხიანებდნენ პეტერბურგს პარიზულ გზა ქალთა შორის ე. დმირიევის გადენისა და კომუნისათვის ამავეს. „სისხლიანი მათის კვირის“ დღეებში ე. დმირიევა და ქალთა რაზმი, რომელსაც იგი

ხელმძღვანელობდა, მამაკაცების მხარდამხარ იბრძოდნენ ბარკადებზე. 31 მაისს, როცა პარიზში ვერსალელები შეიჭრნენ, დმირიევა და მისი ფრანგი მეგობრები: სოფი პუარიე, ან ეჯალარი, ბეტარის ექსკლუზივი გზირუდლად იბრძოდნენ დიქციის ქუჩაზე, ბლანშის მოედანსა და სენტ-ჟენის ბულვარში აღმართულ ბარკადებზე. კომუნის ერთ-ერთი ცნობილი წინამძღოლი ე. დიხაგარე მოგვიანებით ასე ახასიათებდა ე. დმირიევის: მაღალი და ჩამოსმული... საოკრად ღამაში, იგი მხარში ედგა ფრეკელს, რომლის ტრილოზიდან გასწვრივლი სისხლი ელვავდა ტურ კახაზე ედვრეობდა. მრავალი დღის განმავლობაში იბრძოდა. ე. დმირიევა პარიზულ გზებზე, უფლად დაქორლებს. თავისი სიკეთის სხვზე გული ამდევდა მას ძალის და თავშეყვების უნარის.

ეილთავება დმირიევა ბარკადებზე იბრძოდა კომუნის უკანასკნელ დღემდე. 1871 წლის 38 მაისს ქ ქლიეს დაუსლტა ხელი; დან კომუნის ქალბატონს, ვერსალელთა სასამართლო ე. დმირიევის „სამოქალაქო ომის განადგობისათვის“ — დაუსწრებლად მიუსჯა საპატიმროდ.

1871 წლის ოქტომბერში ე. დმირიევამ მოახერხა რუსეთში დაბრუნება. მეფის ხელისუფლების კარგად ახსოვდა მისი რევოლუციური მოღვაწეობის ამავეს. მალე კიდევ აღიბა მის წინამძღვრ სასამართლო საქმე შეითხოვლი ჩაადგინდა და დაამატებინა. როცა კარლ მარტსმა ეს ამავე გაიგო, შეწუხებულმა პროცესი კვადადეს. ქს წერილი გამოუგზავნა: გაიგო, რომ იმ რუსმა მანიფესტისა, რომელმაც დიდი სამსახური გაუწია ინტერნაციონალს, თანხის უქონლობის გამო ვერ შესძლო მოსკოვში დაბრუნება დაქორავება.

ჩვენა ენდამხრია იმულებული შეიქმნა გაენთავისუფლების ე. დმირიევა. მერე იგი რუსი რევოლუციონერის მეუღლე გახდა, თან გაიყვანა მის ციხეობის გადსახლებაში და იქ გარდაიცვალა.

საქუჩალო მხენაის მოკმ- ველუა

გაერთიანებული
საქართველო

პლატოფილინი უძვირფასესი წამალია, იგი ცნობილია პიპოკრატეს დროიდან. ბერძენი ფილოსოფოსი და მედიკოსი ერთ-ერთი ფუძემდებელი ამ წამალს იყენებდა პაციენტების განსჯერაველ ნერვული სისტემის მოშლის, პიპეტრინიის, სტენოკარდიის, ბრონქიალური ასთმის, კუჭისა და თორმეტგოჯა ნაწლავის წულუღებისა და სხვა მრავალი დაავადების დროს.

პლატოფილინი მცენარეული წამალია, მის დასამზადებლად გამოიყენება მცენარის როგორც ფესვები, ასევე ღერო, ფოთლები და ოქროსფერი ყვავილები.

ფარმაცოლოგიის ფუძემდებელმა გალიმ პირველად მოიხსენია სახერხეთო პლატოფილინის სამშობლოდ. პიპოკრატე და გალი ამ წამალს იღებდნენ მხოლოდ ექსტრაქტის სახით, რაც ორი-სამი თვის შემდეგ კარგავდა თავის სამკურნალო თვისებებს. დღეს

მისი დამზადება წარმოებს ახალი მეთოდების გამოყენებით, მას იღებენ როგორც ამპულლებს, ასევე ფხენილისა და აბების სახით. მისი მკურნალობითაა შეიძლება შესაფერ პირობებში.

საბოთა კავშირში პლატოფილინის მცენარე მხოლოდ კავკასიაში ხარობს. მაგრამ აზერბაიჯანისა და სომხეთში ამ მცენარის რაოდენობა იმდენად მცირეა, რომ მისი მოპოვება-დამუშავების ბაზა ვერ შეიქმნა.

პლატოფილინი უხვად გვხვდება საქართველოში, კერძოდ, ბაქურიანის მიდამოებში და ზემო აჭარაში — ხულოს რაიონში.

ჭვარი, ხარისშებლა, თავეციეთლა — ასე უწოდია ხალხმა ამ მცენარეს. იგი მზის მოყვარულია. მისი ადგილსამყოფელი მაღალი მთაა, ხარობს ზღვის დონიდან 1.800-3.000 მეტრ სიმაღლეზე. მცენარე მწირე გემოსია. ოხრებდა ოხრებანებარამდე, ისხამს ფართო ფოთლებს. სახელწოდება პლატოფილინიც აქედან წარმოსდგება. პლატო მებრუნულად ფართოს ნიშნავს. ფილი — ფოთლის. ყველაზე მეტი სამკურნალო თვისებები მცენარის ფესვსა და ყვავილს აქვს.

ხულოს მაღალ მთათა მწვერვალები ყინულოთაა დაფარული. კლდეებზე ყოველთვის მარჯინავს დაიწყოთ ცვარი. ამ მოთულებზედ იდის წვიმისა და სეტყვის მოვარდნა, ასევე მაღლ გადაიდარებას და ცისარტყელა აიკრფავს პლატოფილინის ფართო ფოთლებზე მომხრეულ წვიმის წვეთებს. მცენარის მოპოვებისათვის უშუაგესად ქალები მუშაობენ. მათ არც უამინდობა აშინებთ, არც ნადირთა უეცარი თავდასხმა. ზოგნი დამეს აქვს, პატარა კარგებსა და გვიძრით დახრულ დაქცობში ათევენ და სისხამ დილით გუნდ-გუნდად მიეშურებიან სამუშაოდ. მცენარის მოპოვებულ ქაღალა შრომა მეომარის მიერ საბრძოლო დავალების გასრულებას უდრის. სიამაყის გრძნობა გასურბით, როცა უეცრით, როგორც მიიწევენ ისინი ზემოთ, დაფარული სავსე კლდის ფერდობებზე, რომ როგორმე მიწვდნენ ამ შესანიშნავი მცენარის ფესვებს.

...ჩვენ ვერტმფრენს ჩამდენიმე დღე დას-

კირდა, ვიდრე მინიშნებულ მწყერალზე დაფრინდებოდა. პირქვე მთებს ტყვისფერი ნისლი შემორტყმოდა. წვიმა გაუმდგებოთ. ჩვენი ვერტმფრენი ისევ და ისევ უკან ბრუნდებოდა, ზემოთ კი მოთოშნულად ელოდნენ მისი ხმის გაგონებას, გულსისუკრი ცისკენ ჰქონდათ მიპყრობილი, რადგან დაგროვილი სამკურნალო მცენარის გაფუჭებისა უშინაოდათ და თანაც სურსათ-სანოვანისა და საჭირო მედიკამენტებს ელოდნენ. დროდადრო ვერტმფრენის მახლობლად სასივანლო მახალხლები სკდებოდა, რაც მიგვაინიშნებდა სამკურნალო მცენარეთა ბაზის მახლობლად ყოფნას. როგორც იქნა, ცამ შევეჩვიყალა და ერთი ადგილიდან ღრუბლებში შორს გადავარა. ჩვენი სწორედ ამას ველოდით, ვერტმფრენი სწრაფად დავშა და ბაზიდან 20 კილომეტრის დაშორებით დავა. მფრინავებმა ხრისტოს იოსოფილის დახმარებით ვერტმფრენი გადმოტყდნენ და დავეტყვეს. ხრისტოსი ქობულეთის სამკურნალო მცენარეთა მეურნეობის ერთ-ერთი ძველი მუშაკია და დიდი სიყვარულით და პატივისცემით სარგებლობს. მაღლ მოგვეგვენ პლატოფილინის მოპოვებელი ქალაქი და ბაზისაკენ გავეშურეთ. ბერკი რამ გავეციგინა ამ ძვირფასი წამლის შესახებ, რომელიც საქართველოდან მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში იგზავნიება.

ბაზში მრავალი ქალი დაგვიცინა. გაუბარდათ მწერლების მისვლა. მაღლ დამეგობრდით და დაიწყეთ ჩვენი არაჩვეულებრივი ცხოვრება მაღალი მთის კალთებზე. გავიცინეთ მარცხა, ხრისტოსის მეტულე და მოელო მისი ოჯახი.

როგორც კი ზაფხული დადგება, ხრისტოსი და მისი მეტულე მარცხა შეიძლება მთის ციკაბო კალთებს მიაშურებენ და იქ იწყებენ ცხოვრებას. ოჯახის ყველა წევრი კარგად ცნობს პლატოფილინს და ადვილად ეპოულობენ მას. ამ ჩამდენიმე წლის წინათ პლატოფილინის მოპოვების ბაზა რომ გაიხსნა ბაქურიანში, ესეც მარცხის თაოსნობას უნდა მიეწეროს.

პლატოფილინის ფესვები კარგად ვითარ-

მედიის მომზადება

დბა კლდოვან ადგილებში და სამეურნალო თვისებებიც იქ მეტი აქვს; ღეროს ხეობაში და ყვავილეს ჩერი და ნიძის ბუთი სურნელო უყვარს და ასეთ ადგილებში უფრო სრულყოფიან თვისებასაც იძენენ, ამიტომ სამეურნალოდ აუშვავებენ ზემო აჭარის მიდამოებში მოპოვებული ზეგნარის ფეხებს, ხოლო ღეროს, ფოთლებსა და ყვავილეს — ბაქარიანში მოთავსებული მცენარისას.

მთაში ყოფნისას ჩვენ ვცდილობდით რითიმე შევშეულებოდით ქალებს. მათთან ერთად ენატრობდით მზიან ამინდებს, რადგან მთელი საქმიანობის სისწრაფე ვერტყფრენის მიმოსვლაზე იყო დამოკიდებული.

ესე ამინდში საქმე მწელდებოდა — ტყერი ცხენებსა და სახელებს უნდა გადართათ. ჩვენ ყველანი ეჭმაროდით სწრაფად მოგვეზარდებინა ტყერით. ტრამპებში უყრდილი ჰბადოდიდნენ გრძელსა და გართებულ ფეხებს. რაყა ტრამპები ავისებდა, მხოლოდ მაშინ შესვენებდნენ ქალები. ქვემოთ ჩადიოდნენ და ყელს ცივი წყლით ისველებდნენ.

მთაში მუშაობა გარკვეულ ხანათანაც იყო დასვენებრივი. ერთი ასეთი შემთხვევის შესახებ. აი რა გვიამბეს ქალებმა: ვერტყფრენი პირველად რომ დამუშაოთ, მას ყველანი გაუცებელი მოცივდნენ. დღედა ჰალდებ ტრალით დაიწყო. მერჩინა აქ ქალსი კოვალესკი შეუხვდა, გამოითინა ჰა ქალის ტრალის მიზეზი. გაიგო, რომ ჰალდეს ზეგლი სამამული ომში დაედგა. ომამდე მთელი ოცნებები მფრინავი დახდარა. დღას პირველი — ჩემს თვითი. მფრინავი ჩაესკამ და დღენის მოძრაობები. ამ ეწერა ამ ოცნების შესრულება. პლესკი კოვალესკი მოხუცი ქალი თავისთან მოიპატიო, კანინში ჩაისვა და ქობულეთში გაასერია. უკან დაბრუნებულ ქალდეს დეკლზე შემზარადი ანაღი დახდა; ყველა სათვის საყვარელი, ლამაზი ფილმი კინალდ დათვის მსხვერპლი გამდარაიყო. კლდებზე აცოცხლდა, დათვი მიჰპაროდა და ტორი ჩაერტა. ქალს ხალხი მიშველებოდა, ნადირი და მფრინავი და გაქცეულიყო.

ასეთი განსაცდელი მარცხ აქ ამინდები მთაში მომუშავე აჭარულ ქალებს. წლის განმავლობაში ისინი 1,000 ტონამდე საკურნალო მერჩინარს აკრებენ. მუშაობისათვის განსაკუთრებით ნაყოფიერი იგლის-ავგის ტყეები. ამ ღეროს ზემო აჭარის მოსახლეობა მთლიანად მთაშია, იალდები და ძველი ტრადიციის მიხედვით „მუშაობისას“ ზეიმობს.

მერე კი ეკნისაყარის გორაზე ხმადრი წყლებს. ბავშვები აბრე ტოვებენ მთას. იწყება სასწავლო წელი. ქალების უმეტესობაც ოჯახებს უბრუნდება. ცოტაც და, შენ-ხმარი პლატფორმის გვერდით თეთრი ენ-ძელს სადგურის წაში, გამოჭრეაღულ უფრცვლეთანი აუცილებლად ამოდის. მას მეთოვლისს ეტყობა.

ამ ყვეულის გამოჩენის შემდეგ მთაში ხვდებიანდ მოთვს.

**ფოთალა იანვარიალში,
ნანა გვარამიშვილი.**

რეა მარტს, როცა ჩვენი სახელოვანი ქალების დღესასწაულს აღვნიშნავთ, არ შეიძლება არ გაეხსენოთ ის ადამიანები, რომელთაც მთელი თავიანთი ნიჭი და უნარი, მთელი თავიანთი ძალიონე რეკლუტეის საქმეს, ხალხის განათვისუფლების საქმეს შესწირეს.

მასწავლებლა შორეული წარსული, პირველი რეკლუტეის მშვიდთარე დღეები. 1904 წელი იყო. იმ ხანებში ქუთაისში ვიძიყვებოდით. გიმნაზიდან უკვე გარცხელი ვიყავი რეკრატ, „პოლიტეურად არასამოდო პირიყვნება“. ჩვენ ყველანი საბარსოვლად მივხადებოდით. ქუთაისის ქუჩების მუდღერებად დაარღვია მოსწავლეთა დღედა მონსტრეკიამ. რომელშიც აქტური მონაწილეობას ღებდნენ იჭაური გიმნაზის, რეკლუტის სასწავლებლის, სასულიერო სემინარიის, ქალთა გიმნაზიისა და ემარჭიული სასწავლებლის მოსწავლეები. ქუჩები სავსე იყო ახალგაზრდებით და მათ თვალდები პირველი შეხედისთანვე ამოიკითხებდნენ პოლისესკი სწრაფებს, უსამართლობათან მერჩინების წყურვილს. დემონსტრანტებმა ქალდის ცენტრში მოიყარეს თავი, აქედან რეკლუტეობრივი სიმღერებით და ლოზუნგებით გაემართნენ ბულვარისაკენ. ქალდის მოსახლეობისათვის ეს უჩვეულო სანახაობა იყო.

სულ მალე დამფრთხალი ადმინისტრაცია გონს მოიგო; მოიშველეს სახანძრო რაზმები, პოიტრებს წყლით სავსე კასრები, მიუშვეს წყალი დემონსტრანტებზე. პოლიტეულები მუშებდნენ და მუქლუფებდნენ ერთეკვოდებზე მათ, მაგრამ ამაოდ. ისინი განგრძობდნენ სიმღერას. ამ სიმღერაში „ქალთა ხმებიც ისმობა“.

ჩემი ამხანაგები და მე გაეკრევებდნენ და აბრეტებდნენ შევცქერიდით უმოზარ და გაბედულ მოსწვეულ ქალიშვილებს, არაფრად რომ არ ავდებდნენ პოლიტეულთა გაფრთხილებებსა და მუჭარას. სწორედ მაშინ შევაძვედით ერთი მშვენიერი გარეგნობის ქალიშვილი. ემარჭიული სასწავლებლის ფორამში გამოჩნდილობი, წინ მივდებოდა ამხანაგებს გავუს. ამხანაგებდა და არიგებდა მათ. ეს იყო ჩვენს წრეში კარგად ცნობილი ზოგა დოცენტის ასული გოკიძე, წარმოშობით რეკლუტი, სოფელ წყისიდან. მასთან ერთად იზრდებოდნენ მისი და-ძმანი შემგომში ცნობილი ფიჭიბარი, მუცნიერების დამსახურებელი მოღვაწე აკა-

კი გოკიძე და დიდი კატო. კატო გამოჩენილი, როგორც მომხიბვლელი გარეგნობით, ასევე ხმით. მისი ხმა ზარეით რეკდა. იმ ხანებში იგიც „მგლის ბილეთით“ გარეგნუბის ემარჭიული სასწავლებლიდან. საპქითა ხელისუფლების წლებში კი, როგორც მოწინავე პედაგოგი, ლენინის ორდენით დაჯილდოვლეს.

ქუთაისში დაიწყო ლუბას რეკლუტეობრივი მოღვაწეობა. მე, როგორც იმერეთ-სამეგრელოს პარტიული კომიტეტის წევრი, ვცხელდებოდით პრპაგანდა-აგიტაციის საქმეს, ამიტომ შესაძლებლობა მქონდა უფრო ახლოს გავცნობოდი ორგანიზატორთა გვარუს. ლუბა ამ უმჯობეს ერთ-ერთი შესანიშნავი წევრი იყო, ჯერ კიდევ და გაბედული. იგი პირველი რეკლუტეის წლებში პარაყადებდა იზმადდა, ზრუნავდა დაამატებდნენ ამხანაგთა განათვისუფლებისათვის, ასრულებდა პარტიის ყველა დავალებას. მისთვის ჩვეულებრივი ამბავი იყო დღეცა და ღამტრობა, მეტეების ციხე. მისი გული მუდამ სავსე იყო სამშობლოსა და ადამიანების სპეტაკი სიყვარულით. სიცოცხლის ხალისისა და ნიჭით უხუცად დაწოდებულმა, მშვენიერი გარეგნობის ქალიშვილმა, მწელი და ეკლიანი ზაა არჩია, რადგან უყვარდა ხალხს, სძულდა ძალმობრეობა. მის სულ ადვილად შეეძლო თავისი პირადი ცხოვრება უკეთ მოეწყო, არიგებოდა მღელვარე ცხოვრებას. უფსრულის პირზე სიარულს, მაგრამ ასე არ მოიყვია. მის მშვენიერ თვალდებში მუდამ გამოხიბდა რეკლუტეობრივი რწმუნის ნაპირწყალი. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ მიუხედავად ადენი განსაცდელისა და დღესინას ცქარტეული სასწავლებლიდან ისიც „მგლის ბილეთით“ იყო გარეცხელი, ლუბამ შემოი უმადლესი იურიდიული განათლების მიღება მოსცემი.

საქართველოში დაბრუნების შემდეგ კარგი ქართული ოჯახი შექმნა, სამი შვილის ღელა გახდა. სალიკატეობრივი რეკლუტეის გამარჯვების შემდეგ ლუბა პირველი ქართველი მოსამართლე ქალი იყო. მაგრამ მისი ნათელი სიცოცხლე ხანმოკლე აღმოჩნდა, ვამუდმებულმა დედნამ და მღელვარებლად მისი ჯანმრთელობა შეარყია და სრულიად ახალგაზრდა გარდაიცვალა 1929 წელს.

საიზომ გვამთარაბი,

იხუვ პეყოზი

გაიხიზნული
იხილიყეყე

გაზეთ „მუშის“ ერთ-ერთი ფერადანსული გვერდიდან მოკლედ თმაშერტეილი ახალგაზრდა ქალი შემოგვეყვების. ეს არის საბჭოთა მეურნეობის პირველი დირექტორი ქალი საქართველოში მარო გალაშვილი.

„დიდ წარმატებებს მიაღწია ქარელის საბჭოთა მეურნეობამ თესვის საქმეში, — ვეითხულობთ წერს, — ყველა ამ წარმატებაში უშუალოდ ჩანს ქარელის საბჭოთა მეურნეობის ახალი ხელმძღვანელის — დირექტორი ქალის, ამხანაგ მარო გალაშვილის უნარიანი ხელი... დიდი ხანი არ არის, რაც აგრეთვე ქალი დააწინაურებს საბჭოთა მეურნეობის დირექტორად და მკირე დროში მართლაც დიდ წარმატებებს მიაღწია.“

ქალი საბჭოთა მეურნეობის დირექტორად — ეს პირველი შემთხვევაა საქართველოს სინამდვილეში. ამხანაგი მარო გალაშვილი პრაქტიკული მუშაობით ერთხელ კიდევ ამტკიცებს იმ უდიდეს რეალს, რომელიც საბჭოთა ქალმა დაიკავა ჩვენს სოციალისტურ მშენებლობაში.

ეს იყო 1934 წელს. მას შემდეგ თითქმის ოთხი ათეული წელი გავიდა. რას აცეთებს ამჟამად მარო გალაშვილი? დაინტერესდით და ბინაზე ვეყვით. ჩვენს წინ ზის ენერგიული და საქმიანი სახის თმკლარა ქალი.

რამდენი რამე აქვს მას მოსაგონარი, რითმელი ერთი უნდა გაიხსენოს. სტუდენტობის წლებს აგრეთვე მუშაობა მოკლედ ქარელის რაიონში, სადაც იგი მალე პარტიზანზაციის მდივნად აირჩიეს — ზუსტად ქალია, გონიერი, აღვილად მონახავს ხალხთან საერთო ენას — თქვეს ხელმძღვანელმა ამხანაგებმა, და არც შევდენე. თვალში რამ ჩავარდნოდით, ხელს არ ამოისვამდნენ, ისე უყვარდათ მარო კოლმეურნეობაში. საქმიანი, პრინციპული და ყველას მიმართ გულსახიერი, მუშაობაში და სიბერეთში დააწინაურა რიგითი აგრეთვე მეურნეობის დირექტორად, შემდეგ კი, წლების მანძილზე, ხელმძღვანელობდა ბრეთის მეხილეობის საბჭოთა მეურნეობას.

...მტკვარი გამეტებით ეხეთქება ქარელთან გადებულ ახალი ხილის ბურჯებს, ხილს გაღმა სწორი და ლამაზი გზატკეცილი მოჩანს, აი, ამ გზატკეცილმა შესცვალა ძველი ოღორჩოდრო გზები, მაგრამ ანა მარო გზამ აცვალა სახე? გზის პირას, მტკვრის სანაპიროზე, ვეებერთელა საწერე გაუშენებიათ, იგი ხილის საუკეთესო ნერგებს აწვდის საქართველოს მეხილეობის რაიონებს.

ახალნაყარი ხეხილის ტყე გადამილია გზატკეცილის ორივე მხარეს, სწორედ ამ მეურნეობას ხელმძღვანელობდა 15 წელიწადი.

ქვეყნის ფურცელი

შვილების მდგრა რომ ეხსის,
დედის სიციცხლად ტკიბილია.

ვა ბ ა შ ა ზ ა მ ე ლ ა

დი მარო გალავნილი, ბევრი რამ შემოიხანა
გონებამ ამ წლების მანძილზე, მაგრამ ერთი
რამ მაინც სამუდამოდ დაამახსოვრდა ამავე
დარ ღირვეტორს:

ომი ახალი დამთავრებული იყო, როცა სა-
ქართველოს კინოსტუდიაში ეტრანალისთვის
გადაიღო პრეტის საშუაოა მეთრენობა. მო-
წინავე მეთრენობად ითვლებოდა და ეს ამა-
ზავე ღირვეტორის არც გაკვირვებია. მაგრამ
რამდენ დიდი იყო მისი გამოცემა, როდესაც
ერთ ღღეს მეთრენობის ესტუმრა მარშალი
როსოსკისი თავისი ახლოსლებითა და შე-
გობრებით.

— სიხუმრო ვისცენებდით, კინოეტრენალში
ტყვენი მეთრენობა ემართა, არ დაგვიხალათ,
ღიდავ დაგვიცხვრდით, როგორ შეძელით
ომის მძიმე წლებში ასე მოგველით ბავშვი-
სათვის, როცა გავიგეთ, ღირვეტორი ქალიაო,
თქვენი გაყენება გადაწყვიტეთ. — უთხრეს
მარო გალავნის სამხატო სტუდენტმა. მის-
პინძლებმა მათ მთელი მეთრენობა შემოატა-
რეს, აჩვენეს ყველაფერი, რაც კარგა და თავ-
მისაწონი ჰქონდათ. სტუდენტმა ბრების მე-
თრენობის დთავალიერებით მიღებული შთა-
ბეჭდილება დიდხანს არ განცლებითა და მარ-
ო ხშირად იღებდა მოკითხვის ბარათებს
ახლადშემქნილი მეგობრებისაგან.

მოსაგონარი სხვადა ბევრი აქვს ამაღლარ
ქალს. ახასუს, თუ როგორ დასაყ თმის წლები-
ში გეთრენებულ ქალბი, თავად უთხრას მოა-
კლდა ხელი და ხნელი გაიყვანა...

მეთუღელ დღე სამაშალო ომში დთავა გიორ-
გულად, და, უმთავრეს დარჩენილი სამი თვე-
საღვებით ხელში მარო, სხვის ობლებზე არ
აქვებდა ზრუნვა-პატირობისა. მაშინ ბერის
ოგზზე დააყენებინა ოჯახი, ბერის შეწყუ-
ხალი უმალული გაიანაღლა მიღლი. სიფე-
ლი ნიჭიერი ახალგაზრდებით იყო საესეს,
მაგრამ ვინ იცის, როგორ მოეწყინებდა მათი
სიყვარება, მარო გალავნილი რომ არ დახა-
იებოდა. სწორედ მათი წერილებია, ასე სა-
თუთხად რომ ინახავს მარიამ გალავნილი.

მარო ჭერ კიდევ ახალგაზრდულად ენერ-
გიული ქალია. დღესაც, როგორც იმ ზორი-
ელ დღეებში, საქმის ცოდნით, მუყაითად
ასრულებს თავის მოვალეობას. ახლა კი
თავის საგარეო სახლს განაგებს. უმჯავრი
საქმე აქვს. კაცითი ამოდიან დასასვენე-
ლად ბავშვები, აქ იკავებენ სხეულს თვალი-
კომპანა გოგონა-ბიჭები, მათი მოზღბები, და
მაროც ცდილობს, კიდევ უფრო კეთილმო-
წყობილი იყოს აგარაგები, უზრუნველყოფი-
ლი გახდეს წყლით, გაზით. საყოფაცხოვრე-
ბო მომსახურებით, სისუფთავე და წესრიგი
სუფიველი. ბუტერასა ხშირად შეხვებითი კი-
კეთის გზაზე, სამუშაოზე მიიჭირას იგი. შე-
იძლება უქნის კიდევ თითქმის ყოველდღი-
თაუელი კოლომეტრი გზის გავლა. უთხრეს,
უფრო იმის სამუშაოზე გადავიყვანათ. მაგ-
რამ არ ილიმა—გონილი, დებრებო? გული
ახალგაზრდებზე უფრო მეტად მერისოი, —
თბილისში ამბობს და კვლავ თავის საბურავს
დასტრიალებს, ენერგიულად ემსახურება
საუვარეს საქმეს — სახლის საკეთილდღეო
საქმეს.

ახლა ყუდრეთი ოცდამეორე შვილიშვი-
ლის აცანას არწევს და იცანას მდგრის...
თუშე ბევრი წელი აწევს, მაგრამ კვლავ
მხნედ გამოიყურება. ამბობენ, სიხარული
ახალგაზრდადების აღამიანსო. ყუდრეთი
ასეა. შრომასა და ჯაფას როდი დაუბე-
ნებია. პირიქით, ენერგიულად, მხნედ სა-
მოიყვება.

ათი შვილის დედაა ყუდრეთი მანარაბე.
იქნის დავაჟი და ოთხი ქალიშვილი და-
დის გულს სიხარულში ავსებენ. მკერდს
გმირი დედის ოქროს ვარცხლილი ემუშე-
ნება. ხარისი ყუდრეთი თავისი შრომით
შემქნილი ოჯახში.

ქვეის რაიონის სოფელ აქუაში, მრავ-
ალშვილიან ოჯახში გაიზარდა ყუდრეთი.
ადამიანების სიყვარულიც ოჯახიდან
გამოჰყდა. ქალიშვილი წონიარული გაი-
ზოვდა. რამიზ მანარაბის ოჯახში კეთილი
ხელი დაგროვდა, ოჯახი დიდგულანით
აივსო. კოლმეურნობა, ოჯახი, შვილები
— ყველა თავისი ითხოვდა. ყუდრეთის
თვალში და ხელი ყველაფერის სწავლიდან,
ყველა საქმეში თავისი სიყვარულსა და
სითბოს აქსოვდა. პირველმა გავა დადი
სიხარული მოიგება, შაქროს ემინე მოჰყ-
ვა, შემდეგ — სერგო, აიშე, ხაგივრე, ზე-
ბიე, შოთა, ნეგერი და ბოლოს, გუკუნი
ბიჭიშვილები — თამაზი და რევაზი. დღეს
გაიძნოები ქალთა ყუდრეთი, გაუზრდელს
შვილებმა — ყველა კეთილ გზას ადგას.
უფროსი ვაჟიშვილი შაქრო წონიარული
ესტეტიკოსი. მოწინავე კოლმეურნეს ოჯა-
ხიე საქმეები აქვს.

— დედის გრადოსიკებს ემინე აგრძელებ-
ს, — ამბობენ. ზრებში პატივის სცემენ
მას, მოწინავე კოლმეურნე ბუთი შვილის
დედაა. ემინეს არც აიშე ჩამორჩება.
ახლდშემწი უყვარსი მოწინავე მეჩაი, რომ-
მეღრე ოჯახისა და საზოგადოებრივ საქ-
მეებს უწარჩიად უძღვება. მას ოთხი შვი-
ლი აქვს. დღეს გავაღვიძებდები მეთა-
ბაქოე ზედიე მოშვების მხარს, ახალგა-
ზრდა ქალი საში შვილის დედაა. ხაგივრე-
მაც კარგი ოჯახი შექმნა.

ყუდრეთი გულს ახარებს სერგოს კაი-
აკობა. ახასთარში პატივის სცემენ სა-
გადალითი მძღოლს. მას კარგი ოჯახი
აქვს, სერგოს უფროსი შვილი ნორდარ
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

სტუდენტია, მერი სამედიცინო სასწავლე-
ბელში სწავლობს.
არც ენევის შეუტრეხვებია დედის სახე-
ლი. მას აფასებენ ქვეის რაიონში, მუდამ
კარგს ამბობენ... ახალგაზრდა კაცს უკვე
ოთხი შვილის მამაა.

შოთაზე უფრო კიდევ სტუდენტობისა გაა-
ხარა დედის გუკუნი, წარმატებით დაამთავ-
რა პედაგოგიურ ინსტიტუტი და ცხოვრე-
ბის ფუნქციონირება ჩაება. ერთი წლის წინათ
ოჯახი შემწი და წლისთავზე ძეგობა
იკვირბა. მაგარა გელა ახლა ყუდრეთი ბე-
ბიას სიხარულში.

გუკუნი — თამაზი და რევაზი დედის
სიამავეში არიან. ახლახან ოცდაბუთი წე-
ლი შეუტრეხვები. ერთად მოიხადეს სა-
გადაღებელი სამედიცინო სამსახური. ყუ-
დრეთი წყველი ბარათი მისდობდა საშ-
ხედრო ნაწილთან. მაღალხანს უთვლიდა
ნაწილის მეუბარეც კარგი შვილების აღ-
ზრდისათვის... თამაზი ოჯახის მოცილეა.
ახლა ოცდასამეორე შვილიშვილის მოყო-
ლინობა ყუდრეთი.

ამაღლარ ქალს რვა შვილთაშვილი
ჰყავს. ისინი დიდებულ ხშირი სტუმრები
არიან. უყვართ სოფელი, უყვართ ყუდრე-
თი, რომლის სითბო შვილთაშვილებსაც
სწავდება...

მოყოფელ დიდი ოჯახის დიასახლისობით
როდი ამოიჭურება ყუდრეთის საქმიანო-
ბა. იგი ჩინებულ მეთაბაქოეა და იმ
აღამიანთა რიგებს მიეკუთვნება, არტელში
რომ პირველებს ჩაეწერნენ. თავის სო-
ფელში მან პირველმა უარყო დროშომუ-
ლე დათი, ჩადრი საჯაროდ მოიხსნა და
ახალ ცხოვრებას გააგრძელებული საბით
სიხარულს... დანა, წარსულს სიამავეთ იგო-
ნებს ყუდრეთი, მწელი გზა განაწლ, იყო
დაბარკოლებები, გაცილებდა და ბევრი სი-
ხარულე...

ხარის ყუდრეთი, როცა ესტუმრებინა
შვილები, შვილთაშვილები, შვილთაშვი-
ლები... მაშინ დიდი სიხარული იმდებდა ოჯა-
ხში. ყუდრეთი არავის აწყებებს დიასახლი-
სობას, ყველას უფრანსასებით იღვება
თავს. შესაქურთავი თარის მრავალრიცხო-
ვან შთამომავლებს.

ამ ერთი უმალული კინოგაღიერების ქალის
წყალობით ერთმობი ადამიანი შეემატა
ქვეყანას. საამავე და დიდებულია იყო
დიდი სიცოცხლის წყარო!

ნანუალი ნახანაიძე

განცემბა ჭაბუათელაძე

აგნესა კილასონი

ქართული ქალი ნახოსლოვანია

დიდმა სამამულო ომმა ვლადიმერ გომარელს მოსკოვში, რკინიგზის მიმსაღის საბინისტის აკადემიაში სწავლისას მოუტოვა. გადავიდა სამხედრო ფარჯა და მოსკოვის დამცველთა რიგებში ჩაირიცხა. იგი სამხედრო ენულის უფროსად დანიშნეს, დიდი საპასუხისმგებლო ამოცანა დააკისრეს: მიეწოდებინა ფრონტისათვის საჭურველი.

როცა წითელმა არმიამ დედაქალაქის მისადგომებთან სასტიკი დამარცხება აგდო მტერს და ფრონტის ხაზმა შორს გადაიწია, ენულის, რომელსაც ვლადიმერ ზელმდვანელობდა, უკანარის მეორე ფრონტზე გაიგზავნა. მან ბრძოლის გაჩაჩა ჩეხოსლოვაკია, რომელიც, უწერეთი, დამთარდა დიდ სამამულო ომში. ორდენებით მეკიდვანებელი კომუნისტური ვლადიმერ გომარელი მწიფდობთან შრომას დაუბრუნდა. მას, როგორც გამკაცვალ ინჟინერს, სოფის დავოს უფროსად ნიშნავენ, შემდეგ გადააყვით ამიერკავკასიის რკინიგზის სოფის განყოფილებაში თავიერ ინჟინრად, უფრო მოგვიანებით — თბილისის ლენინის სახელობის ელმავალსაშენებელი ქარხნის დირექტორად. ეს ის პერიოდია, როცა ახალი ზეთულებლის პირმო — ლენინის სახელობის ელმავალსაშენებელი ქარხანა ლაღად შლის ფრთებს. ვლადიმერის შრომა და მწიფადი ენრგია ჩაქოსლოვა ახლავდადმუღი გამორჩეული თავაზიანობით, სიძვირცხლით და მზარდულებით.

საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ გამომავალი ჩაბარა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში — ეუფლებოდა ფსიქოლოგიას.

მაველა სწავლაში მოწინავე იყო. იმ პერიოდში ქართველ ფსიქოლოგ სტუდენტებს სტუმრად ეწვივნენ ჩეხი სტუდენტები, ისინი გაოცდა ქართველთა სტუმართმოყვარეობამ და მათი ერთი ჯგუფი ჩეხოსლოვაკიაში, ბრნოს უნივერსიტეტში მიიწვიეს.

ჩეხებმა საპასუხო მასპინძლობა გაუწიეს ქართველებს; მაველა გომარელმა მონიშლა ბრნოს უნივერსიტეტის ფსიქოლოგიის ფაკულტეტის ზეწული კურსის სტუდენტი იან პრუკორნი, ჩეხოსლოვაკიის კომუნისტური პარტიის წევრის, პრუკორნის, ლინგვისტის იან პრუკორნის მეოლი. უფროსი იანი გამორჩეული პოლიტიკური მოღვაწეა, იგი ჩეხოსლოვაკია-საბჭოთა კავშირის მეგობრობის პრეზიდენტის წევრია. მაველასა და უმეროსი იანის დაქორწინების შემდეგ მკაცვ მეგობრობით დაუკავშირდნენ ერთმანეთს მათი მამებიც. აქედ ერთმანეთში მიმოსვლა. ახალგაზრდებმა შესანიშნავი ოჯახი შექმნეს, ჰყავთ გოგონა, რომელსაც ქართველი ბებიის სახელი ნაკო დაარქვეს. მაველას მეუღლე, კომუნისტური პარტიის წევრი, ახალგაზრდების საქალაქო კომიტეტის მეორე მდივანი იყო. ამჟამად კი ბრნოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერი მუშაკია. მაველა ამავე უნივერსიტეტის რუსული ენისა და ლიტერატურის ფაკულტეტზე სწავლობს.

ასე დამებობრდნენ ორი ქვეყნის კომუნისტთა ოჯახები.

მთელი მისი ცხოვრება ბრძოლა, შრომა, შემოქმედებითი წვა და ფიქრი იყო. მისი გული ახალგაზრდობისათვის ძვერდა, მისი სიკოცხლით სუნთქავდა, ღამეებს ფიქრში ათენებდა. ეტიებდა, თუ როგორ გაეხსნა ახალგაზრდობის გულისკან მნიშვალე გზა, ჩაენერა მათში სოფის შეტების წყურვილი, აღუზარდა ისინი მალად ადამიანური მორალით.

აგნესა კილასონია, ყოფილი განათლების მინისტრის მადელის მარამ ბერეზულის განცხადებით, შედიოდა მასწავლებელთა ოქროს ფუნდში. იგი 50 წლის მანძილზე ახალგაზრდობას ასწავლიდა დიდი რუსი ხალხის ენას.

ბაქოს გიმნაზიის კურსდამთავრებულმა, 18 წლის ქალიშვილმა 1922 წელს დიწყო მუშაობა ხიდისათვის პირველდწყებით უმაღლეს სასწავლებელში და თავიერ ცოდნით, შრომისმოყვარეობით, დიდი გულით და ბავშვებთან სავიანო, პრინციპული დამოკიდებულებით ღრმად გაეგება ვეცხელი ასაზრდელთა გულში.

ახალგაზრდა ქალი როდი შერჩადა ცოდნის ამ საფეხურზე — 1937 წელს დაინიშნა მოსკოვის ლომინოსოვის სახელობის სასულწიფო უნივერსიტეტი. დიდი პედაგოგის მკაერეზის შთაბეჭდილებად ლექციებს მისთვის უკავოდა არ ჩაუვლია. იგი ამოცანებს რუსულად ენის ფრმა ცოდნით და პედაგოგიური დახელოვნებით. მატარა მატარა ცოდნა არ სწევდა საკითხს. აგნესა ბუნებით, მოწოდებით მასწავლებელი იყო. ბავშვთა ბუნების მცოდნე, სიკეთისა და სილმასის გრძობის დამწერები.

უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ რუსულ ენას ასწავლიდა ჩიხატურის საშუალო სკოლაში. შემდეგ წლებში, სხვადასხვა დროს იყო ერკეთის საშუალო სკოლის დირექტორი, ჩიხატურის რაიონის განსაღების განყოფილების სასკოლო ინსპექტორი და მთლიანად, უძველესი ინსპექტორის რაიონის რუსულ ენის მასწავლებელთა დახელოვნების საქმეს, ხელმძღვანელობდა ჩიხატურის დაქვეითი და საშუალო სკოლების პრეფექტორის რაიონში, ბოლო 17 წლის მანძილზე კი მუშაობდა ხიდისათვის საშუალო სკოლაში.

აგნესა კილასონია დაჯილდოვებულია ლენინის ორდენით, შრომის წითელი დროშის ორდენით, აჯარტის რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებლის წოდებას.

3 წელია, რაც აგნესა კილასონის არ შეუღლა სკოლის კარი. მძიმე სენმა მიაგზავნა სასკოლს. მან დაკარგა თვალების ჩინი, მაგრამ აქვს გულის ჩინი, რჩეული სიკოცხლსა და ადამიანის სიყვარული საზრდობის.

ანა კალაღაძე.

ჩიხატურის რაიონის სოფელ ხიდის ოქროს სასწავლო სკოლის დირექტორი, საქართველოს სსრ სკოლის დამსახურებული მასწავლებელი.

ი. ბოლქვაძე

ჯანონის სახელით

ჩვენი უსიყვარულო სიყვარული

კვირის მეგობარი!

მიუხედავად იმისა, რომ სულ რამდენიმე დღით ვიყავი თქვენთან, ძალიან შემოყვარდა თქვენი დღეაქაქა, და ასე დიდი მანძილი რომ არ გვაშორებდეს, კიდევ ერთხელ დიდი სიამოვნებით, უფრო ხანგრძლივი დროით გეწვევოდით. ნეტავ ჩემმა ბედისწერამ მართლაც კიდევ ჩამომიყვანოს თბილისში მაშინ შემოხვევას არ გავუშვებ და დავაწყრილობლები თქვენი სტუმართმოყვარე კარის წარს.

თქვენ დიდი სიყვარული და გუარადება გამოიჩინეთ, რათა ჩემთვის თქვენი ზღაპრული საქართველო, ვნახე მცხეთა, ჭავჭავი, სვეტიცხოველი... გავეცანი სტუმართმოყვარე ქართველი ხალხის ის-

ტორიას, მის წესსა და ჩვევებს, საშუალება მომეცა დამტკბარიყავი ნიჭიერი ხალხის ხელოვნებით. დავაუთვლიერე დიდქაღაღის ღარსშესანიშნაობანი, ახალი მშენებლობები...

მახსოვს, საღამო ხანს ვეწვიეთ მაღალ მთაზე მდებარე პლატოს და იქიდან გადმოვხედეთ გარადებულ, საოცარ თბილისს... დიდი მადლობა იმ მშენიერი საათებისათვის, მაღლობა ყველას, ვინაც უყოფიერ გაეცეთა იმისათვის, რომ თბილისი არასოდეს დამეწყებოდ.

არნაბე მინაშაური,

გაზეთ „მორიზონტის“ რედაქტორი,
ბერლინი — გდრ.

ერთ-ერთი მაღალი გამგე და გამყიდველმა ბარბი შეტრეს. დასებს ამბინჯებდნენ და მომხმარებელს უმოწყალოდ ატყუებდნენ. ავი საქმე, რა თქმა უნდა, ვერ დავაგებოდა და ეს ამბავი საგამომიებლო ორგანომდე მივიღე. საქმე გამოძიდა ქ. თბილისის კალინინის რაიონის შინაგან საქმეთა განყოფილების საგამომიებლო ქვეგანყოფილების გამომიებელმა ია პატარაძემ.

ახალგაზრდა ქალმა არც ერთი წერილმანი არ დატოვა შეუსწავლელი და დანაშაუნი სახალხო სასამართლოს წარუდგინა.

ია პატარაძესთვის ეს ერთ-ერთი რჩევითი საქმე იყო. თავისი მუშაობის პრაქტიკაში მან უკვე მოასწრო ათეულობით სისხლის სამართლის დანაშაულის დროული და ზუსტი გამოძიება. მისე მუშაობით გამოყოფილი არიან ხელმძღვანელები, თანამშრომლები და, ასე განსაზღვრის, მისი მაღლიერნი რჩებიან პასუხისმგებლობაში მიცემულნიც. ია ხომ ერთი მართალი ღვთისმშობელი მუშაობს: „ჩემთვის პიროვნების დასაყარ არ არის ძირითადი მიზანი. მთავარია დანაშაული აღმოფხვრას ისე, რომ აღიაროსდეს განმეორდეს. არა, ისე ვინუ გამოვებით, თითქმის პირობითმოდის დაქვის წინააღმდეგი ვიყო, კანონი დასჯის დანაშაულს, მაგრამ იგივე კანონი ხომ ყოველთვის ცდილობს პირობითმოდის ადამიანი შეინარჩუნოს, ეს პრინციპი კი მთავარია ჩვენთვის, საბჭოთა კანონიერების სადარჯიშო მეუფი ადამიანებისათვის“.

ამ ცოტა ხნის წინ „საქართველოს ქალის“ რედაქციაში ბარბატი მოვიდა:

„სამედიკო-გინეკოლოგიურ ინსტიტუტში დარეკეს. საჭირო გახდა მძიმე მუშობიარესათვის სასწრაფო დახმარება აღმოვეყვინა. მომიხდა ადგილზე მისვლა. ამ დროს იხელთა ქურდმა და მომპარა მჭირფისი ტურქი. რაღა აქმა უნდა, ძალზე შეეწუხდი და მომხდენა ამბის შესახებ ვაძინებ კალინინის რაიონის შინაგან საქმეთა განყოფილებას. საქმე წარმატოვდა გამომიებელმა ია პატარაძემ. ამ ახალგაზრდა ქალმა იმდღესვე მიაგო ქურდს. დაკარგული დამიბრუნა. იმ გულისმორბეობისა და ოპერატიულობისათვის, რაც გამოიჩინა ახალგაზრდა გამომიებელმა ქალმა, დიდ მადლობას ვუძღვნი და დიდად კმაყოფილი ვიქნები, თუ ამ სტრიქონებს წაუკითხვენ ისინი, ვისთვისაც იღვწიან ია პატარა და მისებრ საბჭოთა კანონიერების სადარჯიშო მეუფი ადამიანები.“

ზინადა ერისთავი.

მედიკოსის მეცნიერებათა დოქტორი“.

პრაქტიკულ ზინადას თხოვნას ვასრულებთ და იმას მოგახსენებთ, რომ ეს პატარა წერილი ქართველ გამომიებელ ქალზე სწორედ მისმა ბარბატიმ დაგვამართა.

ჯ. ქარბული

უესვედსა უუსნაოუსთონ

იმდღევანდელ შეხვედრას თვისებური ელფერი დაკრავდა. ეს არ იყო საიუბილეო თუ შემოქმედებითი საღამო, სადაც გარკვეულ თარიღთან დაკავშირებით ანალიზებენ ან თუ იმ შემოქმედის, მოღვაწის გენივალ გზას. იმ დღეს სტალინის სახელობის ელექტროგავონმშენებელი ქარხნის მუშები და მოსამსახურეები, ამავე ქარხნის კულტურის სახლის კოლექტივი შეხვედრას უწყობ-

დნენ წიგნის — „ნაძალადევის მუშათა თეატრის“ ავტორს, ედუარდსტ. თამარ გომარათელს და ეს შეხვედრა საესპეციტო კანონზომიერ და გამართლებული იყო. ვისაც კი შესაძლებლობა ჰქონდა თვალს შეეცოდა და გადაეფიქრებინა თამარ გომარათელის ახლახან გამოცემული წიგნი — „ნაძალადევის მუშათა თეატრი“ (გამომცემლობა „საბჭოთა სა-ქართველო“), ის უცილობლად დასცენის,

რომ ასეთი ვრცელი, უხვად ილუსტრირებული ნაშრომი პირველად ექდნება ქართული სახალხო თეატრების არსებობის ისტორიას. ავტორმა ისტორიის ეთენილებს: აქცია ის დიდი და სახელოვანი ტრადიციები მუშათა თეატრისა, რომელიც რევოლუციის გარეგანზე შეიქმნა. ამ ნაშრომს გვერდს ვერ აუღლის ქართული ეროვნული კულტურის მდიდარი ისტორიით დაინტერესებული ვერცერთი მკვლევარი.

ეს შეხვედრა განსაკუთრებით აღსანიშნავია იმიტომ, რომ სტალინის სახელობის ელექტროგავონმშენებელი ქარხნის კულტურის სახლის კოლექტივმა (რომლის შემოქმედებითი მუშაობის ყოველი დეტალი ფართოდ გამოამხეურა ავტორმა). გადაწყვიტა — წიგნის პირველი აღიარება სწორედ მათ, როგორც „მასპინძლებს“, აღუნიშნათ. განა აღიარების დამადასტურებელი არ არის ამიერკავკასიის სახალხო კომიტეტის მიერ თ. ს. გომარათელის დაქვლდობა პირველი ხარისხის დღეობით: „მის მიერ გამოჩენილი ინიციატივისათვის, ისტორიული მასალების შეგროვებისა და წიგნის — „ნაძალადევის მუშათა თეატრის“ — საუთესის გამოცემისათვის“. ანდა ხალხური შემოქმედების სახლის მიერ გადაცემული საპატიო სიგელი — „სახალხო თეატრების საუთეთესო პოეტლარიზაციისათვის“?

წიგნის აღიარებზე მეტყველებს ის გულწრფელი სიტყვები, რომლებიც იმ საღამოს წარმოითქვა ავტორის მისამართით. საესპეციტო სწორი იყო თეატრმცოდნე გ. ბარამიძე, რომელმაც შენიშნა, რომ ზოგჯერ ედუარდსტ. ისე სტოვებს თავის სამოღვაწეო სარბიულს, ორიოდ გულში სიტყვასაც ვერ ეღრისება; დღევანდელი საღამო კი, ედუარდსტის აღიარების უტყუარი საბუთია.

ვინ არ გამოვიდა სიტყვით იმ საღამოზე: ხალხური შემოქმედების სახლის თეატრალური განყოფილების გამგე თ. ფერაძე, ელექტროგავონმშენებელი ქარხნის დირექტორი ა. მასხარაშვილი, ქარხნის კულტურის სახლის დირექტორი ი. ციტიშვილი. ე. ლისაბერიძე, მ. და მ. გოგოლაშვილები, ჰუმანის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის წარჩინებული სტუდენტი გ. ელიზბარაშვილი, პოეტები: ე. გორგენელი, შ. მისულაშვილი, ი. შალაბერიძე და სხვები. მილოცის მსურველებმა: პარტიკიდან იწყეს დინა: ძველი მეშ-მსახიობი და რეჟისორი ივ. ბობოხიძე, კინოდრამატურგი კ. გოგოლა, მუშათა თეატრის ყოფილი მსახიობი ნ. ჭავჭავაძე და სხვანი გულბოლად ულოცავდნენ წიგნის ავტორს. ისინი აღნიშნავდნენ, რომ სახალხო თეატრმა თამარ გომარათელის სახით დღევანდელ მკვლევარი შეიძინა, ხოლო საქმისაღმ მისი სიუჟეტული თვდებობა იმისა, რომ ქართული სახალხო თეატრების ბევრი მივიწყებული გერეული კლავად ღირსეულ გამოშვებებს სპოვებს.

პაპა ქიშკა

ზეზა-ზეზა

ზონ უსასპოთაველი უსუპირი სასუპალა

დიდი ბრიტანეთში ამბობენ, მეფეთა გვარეულობა გემოსადგოა ხანდახან. მით უმეტეს, თუ ამ გვარეულობის წარმომადგენელი ნეტარსენებული მეფის, ან გარსენებული ჯიჯრად მებუთის ქვრივია, როცა ეს ფაშვანა დედოფალი გაიღიმებს, ყველას უნებურად აფიქრებინებს, ნამდვილად მდებარია და ურბალო ხალხზე მზრუნველი დედოფალია.

ერთ შემთხვევით დღეს ეს უზრუნველყოფილი დედოფალი ელისაბეტი (ახლანდელი დედოფლის — ელისაბედი II-ს დედა) სასტუმროს გამგზავრა ახალი სკოლის გასასწავლად.

სკოლასთან მისასალმებელი გზა ისეთი ოღონორობდა და დახარაშული იყო, რომ იქვე, გზის პირას მდებარე მოსუთა და ჯიჯრადების სახლის მფლობელმა, ენიმე მისის ოლოი ირწმუნა წამოიხატა:

„ღმერთო ჩემო, იმის გაფიქრებაჲ კი თავზარსა მცემს, რომ დედოფლის დედა, თვით დედა დედოფალმა ამ გზაზე უნდა ჩაიაროს. ყველაფერი კი იმის ბრალი, რომ აქამდე არაფერი იფიქრა ამ ოლოი გზის შეკეთება“.

პოდა, ამაღელვარდა მისის ირწმუნა და გზა სასწრაფოდ შეაკეთებინა.

— დედალომთ შენ, მამო, დედოფალი! — დადგებოდა იმ თავსუპირის ბინადარნი, — შენი ზურგით რომ არა, ან ორმოცბინი მოიგებებოდა, ისტრის ამ გულბრუნვი ჩავივინდით“.

პოდა, ამის შემდეგ სხვა საგარეოს მცხოვრებნი ამბობენ: გზის შეკეთება თუ გრებაჲ, აიღეთ და დიდი პრიზანეთის დედოფალი მოიწვიეთო.

ხომ ხედავთ, რა ძალუმი მეფეთა სიკეთესა და მოწყალებას!

სამი სახლის აპსტრონი ნამაჟილა შეაღრი

...ლონდონის ზოგიერთი ბინა ფრიალ უზრუნველავა გადატვირთული და შიგარან. დღემდე ოჯახიან შეკუმშული, — წერს თავის მოსწავნებელ ლონდონის სიბილბო სამ-მართყმის თანამშრომელი მდიდარი მოკლანდი.

ბუნად და შარიანი ხალხი კი სულ სხვა მხრიდან უდგება საბინაო პრობლემაში. არ, როგორც: მანვერის გარდნიხას, ოდესღაც დიდი წლის დიდი ორბულ ბიჭის (მა, დიდი ბილიტი, ჯალის ასაკზე რომ დაეცადა სიკვდას) სამი სასახლე აქვს: ერთი ლონდონში, მომხმარებელს ჯიჯრად, ნაცდისრეზი. მეორე ექვანეთი ფილის სასახლე — სკოლა მარტინი, უფროსიან, ედვინს საგარეოს თავალწარმავ საპაპიროზე, მესამე კი — ოლდერფრის სასახლე — ნოტივგემში, თუმცა ამაზე ამბობენ — ეს დედამისი რეზიდენციაა.

ამ სახლების შუა გათავადებელი მზიარობით ქანდაკებული თვით ლდი ბიჭისი კი ჩივის, უფლებები. და განა არა აქვს საშუალო? სამ უზარმაზარ სასახლეს, მისცა-მისცეს გარდა, მოვლა-პატრონობაჲ ხომ უნდა?

— მე, მაგნი, ლონდონის სახლს უფრო და უფრო ალაგება ვიყენებ, — განაცხა-

და იმ დღის ლედი როზელმა, — რა ქვანა, როგორღე უნდა გავძლო ამ სასახლის გარეშე... უნდა გავყვირო. ხოლო თუ მაინც დამამცემ მომხმარებელს ლონდონი, მაშინ დედაჩემს ვეწვევი თვისი ლონდონის სასახლეში, ჩელსინი, იქ მას ჩემთვის გამყოფიყოლ აქვს აპარტამენტები.

აი, ამაზე იტყვიან: გაფიქრება მირვენი და გაქვანას გირგებნო.

თივას სისალა უნა

„სენსაციო, სენსაციო — გაჰყვირებინ ინგლისის გაზეთები, — ეინმირის ქერკოვმა თვითი გაიკაჟრა!“

იტყვება სტატიები, ფოტომონტაჟები, ბიულეტენები პერტოვის ჯანმრთელობის შესახებ. აფორიადენე სახელგანთი ოკუპაციები, დავრიალდენე და პაციენტი მოარჩიებს. პერტოვის თვალის ჩინი დაუბრუნდა. გაზეთები ისევ აყვირდნენ: პერტოვის ბედმა გაუღმა, პერტოვი განიკურნა, დიდება თვალის ექიმის!

ზოგი კი ამასაც ამბობს: ეჰ, რამდენი კაცს გაუკურნავე ინგლისში თვალთ და რამდენს მთლიანად ამოვარდნა, კიდევ, მაგრამ ამის გამო არც ერთ გაზეთს სიკვდა არ დასცდენიაო.

ეჰ, რას არ იტყვიან ენა!

მამალაღამო შეპირავე

იმის გამო, რომ თანამედროვე ეგაჟზე მთელმა ჩრგმა სახელმწიფოებმა გაჯარბეს თავიანთი სამხედრო ხარჯები, ლონდონში გადამწვევებმა — გაჯარბის შეიარაღებული ძალები 10,6 პროცენტით. თუ აქამდე ლიბერტეგზების არმია 12 კაცს ითვლიდა, ახლა იგი თოთხმეტამდე გაიზარდა.

სასარაღამო პესპირიანთი

ცნობილმა ამერიკელმა პოეფისორმა კიორხმა, რომელმაც ცოცხალ ორგანიზმზე ალკოჰოლის ზემოქმედებას სწავლობდა, მეტად სანერვიოესი ექსპერიმენტი ჩაატარა: თავადებდა და კაბებს, მათივე საკუთარი არჩევანით, წვალთ და ვისკი შესთავაზა.

ჩაქმნილი დღის შემდეგ სწავლული იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ ეს ცხოველები ამაყარდა ვისკის ალკოვდენე უპირატესობას. მხოლოდ ერთი რამ ცხადი იყო — ისინი არასოდეს გეახლებოდნენ ზომიერე მგებს!

მეცნიერი არც თუ ისე ორზაზროვანად აცხადებ, ადამიანებისათვის ეს ფრიალ ყურადღებები ამაიკეთ.

გაჟარენე სისნიამი

თურმე, 1664 წლის 5 დეკემბერს, კალესიან, დიდალმა ინგლისის გემი „მე-ნი“. გემზე მყოფთაგან გადარჩა მხოლოდ ერთადერთი კაცი — ეინმე პიუ უილიამსი.

შუაღმად 121 წლის შემდეგ, იმავე დღეს და იმავე ადგილას ჩაიოხრა ინგლისის მეორე გემი. აქაც მხოლოდ ერთადერთი კაცი გადარჩა. ეინმე... პიუ უილიამსი.

იუპოროკი

ერთხელ ინგლისური ფილმი ენახე. შინ რომ დავბრუნდი და ცოლს შევხედე, ისე გავიხსენა ხასიათი, რომ უნაღვე ზურგი შევაცემე. გაგზირი კაცი.

— ეჰ, ჩემი ცოლი ნამდვილად არ არის სკოლი ჯიჯრები. — გაეფიქრე, — ამდენი წელია, ერთად ვცხოვრობთ და ნცხად, წინათ როგორ ვერ შევაშინე? დაბალი, სქელი, რა უფრო, გადმომავალყოფილი ქუჩები აქვს...

— არც ახლა მოიგება „კარტფილი“ — მიყვირა ცოლმა.

— არა, შენ სოფი ლორენი არა ხარ, — ეს-და გუბათარი.

— ისეი კი განიათან დამტრები ხომ, მეორე სადარბაზოში რომ ცხოვრობს? — ჩაისიბინა ცოლმა.

— ახა, რას ამბობ, რომლე განიათან, — ზოროთი უკვასუბი, — ეინოში ვიყავი. — შენ და გეიანი.

ეს რა ლებურება მგზირს? — ფიქრობდა ჩემთვის. — ცხადია, ამ გალანთანადი შეცხოვრება არადა, კერძები გემი ირელი იყის, თან ბავშვი გყავას“.

ამ უღიმღამო ფიქრებში გართულს, ჩა-ვძებინა.

მეორე დღეს კი, სამსახურთან რომ დაბრუნდი, ცოლმა უაზროდ შემომხედა, მეორე თავისი დაბნეული, ამღვრეული მზე-სა სხვა საგანზე გადაიტანა.

— რა უფეროა, კატლეტა, — თქვი მე.

— პო, — დამცინივად გადმომხედა ცოლმა, — ნამდვილად არა ხარ მარტელი მასტრონი.

— ეინოში ხომ არ ყოფილხარ? — მა თქვა უნდა, მარტელი არ ვარ, მთელი დღე კანტორში ვიჯივარ, დამბამბით კი ფარადლს ვაწვებე!

— წვერი მაინც მოგვარასა, — ამოიბოხა ცოლმა.

— გაივარასი კი არა! კინოვარსკლავი ხომ არ ვარ!

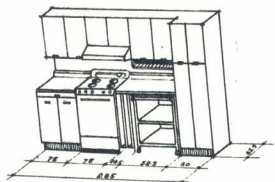
ამ ცილისხანან მოედინა სიყვარსა და გულგატეხილობის გაღმად ჩემაზე მიღწევა.

— არა, თავს არ დაეანებო, — გაეფიქრე, — რა სიბოდა, თუ ეს სოფი ლორენი არაა? კაცმა რომ შეძეს, არც მე ვარ მარტელი მასტრონი!

მეორე დღეს ისევ შეგვიყვარდა ერთმანეთი.

ეინოში კი აღარ დავდივარა.

საზოგადოებრივი სამშენებლო

ბინაში საზოგადოებრივი მრავალი ფუნქცია
აქვია. საჭმლის მომზადების გარდა, აქ
სხვა სახის საყოფაცხოვრებო სამუშაოებიც
სრულდება.

არსებობს რამდენიმე ტიპის საზოგადოებრივი
სამზარეულო-ნიშა — გათვალისწინებული
აქვია მცირერიცხოვანი ოჯახებისათვის. იგი
ეწყობა კედლის ნიშაში და შედგება
მხოლოდ აუცილებელი სამზარეულო მო-
წყობილობა.

სამუშაო სამზარეულო — მას დიდი ოჯა-
ხისათვის აწყობენ. აქ გარდა სამზარეულო
მოწყობილობისა, მოთავსებულია პატარა სა-
სადილო მაგიდა; სახელდახელოდ რომ ისა-
დგომს ოჯახის ცალკეულმა წევრებმა.

სამზარეულო-სასადილო — წარმოადგენს
სამზარეულოსა და სასადილოს ერთიან
ბლოკს. აქ ტიპის სამზარეულოს სხვებთან
შედარებით დიდი უბრატესობა აქვს. იგი
ხელს უწყობს ბინაში სისტემატის დაცვას
და შრომის უმსუბუქეს დისახლს.

სამზარეულოს ავეჯი: პროდუქტების კა-
რადა, ჭურჭლისა და პროდუქტების გასა-
რეცხი ბაჟი, სამუშაო მაგიდა და გახუჭრა
უნდა დაედგათ ერთიან აგრეგატად. ჭურ-
ჭლის დასაყიდი კარადები კი ამ აგრეგატის
ზევით დავსოიოთ. სასადილო მაგიდა სა-
სურველია მოპირდაპირე კედელთან დაიდ-
გას.

სამზარეულოს კედლების შესამოსად გა-
მოვიყენებ ნაირფერი მასალა. კედლები შე-
იძლება იყოს ოქროსფერი, ყვითელი, მწვანე,
ცისფერი, ღია წაყისფერი და სხვა.
ფარდები უნდა ეხამებოდეს კედლების ფერს.
სამზარეულოს ფერს განსაზღვრავს მისი
ორიენტაცია. ჩრდილოეთის, ჩრდილო-აღ-
მოსავლეთისა და ჩრდილო-დასავლეთის
ორიენტაციის სამზარეულისათვის უპირა-
ტესტია ველვად თბილ ფერებს, ხოლო სამ-
ხრეთი, სამხრეთ-აღმოსავლეთისა და სამ-
ხრეთ-დასავლეთის ორიენტაციის მქონე სამ-
ზარეულოებისათვის კი — ცივ ფერებს.

სამუშაო სამზარეულოში იატაკი, კედლები
და ავეჯი უმჯობესია იყოს მკვეთრი ფე-
რისა, სამზარეულო-სასადილოში კი — მშვი-
დი ფერისა.

შესავალი ფარგონი იატაკი, კონტრასტული
ნახატებით, ყველა ტიპის სამზარეულოში
მხოლოდ ერთფეროვან მოწყობილობასა და
კედლებს ხამება.

ერთფეროვანი იატაკი და კედლები კი
ავეჯის ფერების შერჩევის მეტ საშუალებას
ვგვაძლევს.

არქიტექტორი **3. ლეონიდაშვილი**

სამზარეულო სამშენებლო ფასონი?

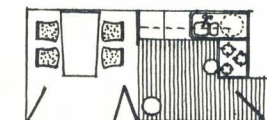
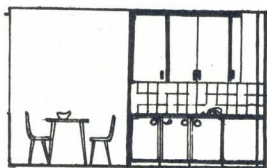
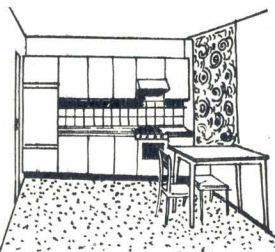
იდეალური აღნაგობა მხოლოდ ქანდაკე-
ბებს გააჩნიათ. ბუნებაში კი ასეთ სრულყოფილ
ფორმას იშვიათად ვხვდებით. ამის გამო
ყველა ქალმა უნდა იცოდეს თავისი აღნაგო-
ბის ღირსება და ნაყოფი და ისე უნდა
ჩაიცავს, რომ ნაყოფი თვალისათვის არ
იყოს, ხოლო კარგი — პირიქით, თვალსა-
ჩინო. ელემენტური ქალბო, იმაზე კი არ
იტყვიან, ვისაც მოღვაწე შეკერილი ზეგრი
ტანსაცმელი აქვს, არამედ იმაზე, ვინც იცის,
სად რა ჩაიცავს, რა უფრო უხდება მის ტანს,
მისი სახის, თვლებისა და თმის ფერს, მის
ბუნებას თუ პრაქტიკას.

მოდა ყველა ქალისათვის იქნება, მერე
ჩვენ გას მოდების ეტრანალობით ვცხოვრობთ.
ახალ მოდელებს კი ეტრანალობა მუდმივად
ეზიარება. წარმოადგენს. მაი, რა თქმა უნდა,
ამოღებული ტან-ფეხი უნდა ჰქონდეთ, რომ
მოდური სილუეტის ყველა ფორმა და ვარ-
იანტი მოუხდეთ.

როცა მოდელების ეტრანალობა ფასონს ვირ-
ჩევთ, არსებით არ უნდა ვიფიქროთ, რომ
ეს ტანსაცმელი ისევე მოგვიხდება, როგორც
მეზანაქვეს. ერთხელ და სამუდამოდ უნდა
დავიმსახოვოთ: მოდელების ეტრანალობა მთავ-
არ მზანია, უპირველეს ყოვლისა, გვიჩვენებს
მოდის სავითო მიმართულებას. მოდური ხა-
ზების ტენდენციები და მხოლოდ მეორე
რანგში — კონკრეტული მოდელი.

ამიტომ, როცა ეტრანალობა ვერტყდავთ,
ფასონი კი არ უნდა ვეძიოთ პირველ რანგში
უნდა დავიკეთოთ ამ სუბონის მოდის ძირითადი
ტენდენციები — როგორი ფერების გა-
მა, როგორი ფაქტურისა და მოჩითულობის
ქსეილია მოდში, როგორი სიგაზე, სი-
ლუეტი, ხაზები. მაშინ ბევრად გაგვიო-
დდება ათი-თხუთმეტი მოდელიდან ჩვენითვის
შესავლის ფასონის ამორჩევა. თუ შერ-
ჩეული ტრადიციის ფერი არ გვიხდება, შეგ-
ვიძლია შევარჩიოთ ჩვენი საყვარელი ფერი
რეკომენდებულ ფერთა გამაღმდეგებელი
ქსის სილუეტზე, რადგანაც მოდა არასოდეს
არ გვთავაზობს სილუეტის მხოლოდ ერთ ვა-
რიანტს.

ყველამ მთავარი მიანიც ისაა, რომ ვიცო-

დეთ, რა მოგვიხდება და რა არა, და საერთოდ, რა გვესრის. ელემენტური ქალი მოდის ბრმად არასოდეს არა ჰყვება, ის თვითონ შიორებს მოდის და საერთოდ სტილს დაუკვირდება.

ახსენებთ ქალების ერთი კატეგორია, რომელთაც სურთ, უფრადღება მიიქციონ მოდური ჩაცმულობით. ამ ქალებს ერთ რამეს ვერჩნით: აუცილებლად გაერკვიეთ საერთაშორისო აღნაგობის ავტორები, ფრთხილად გამოიყენეთ მოდის ეველზე ექსტრავაგანტური სიახლეები, რომ ორნამირ საფრთხეში არ ჩაივლოთ თავი — ჭერ ერთი, სასაცილო არ გამოჩნდეთ, თუ მოდის ალო კარგად ვერ უღებთ, და მერე — არ გაკატრდეთ, რადგან ახლა მოდა წამაღუწმ იცავს.

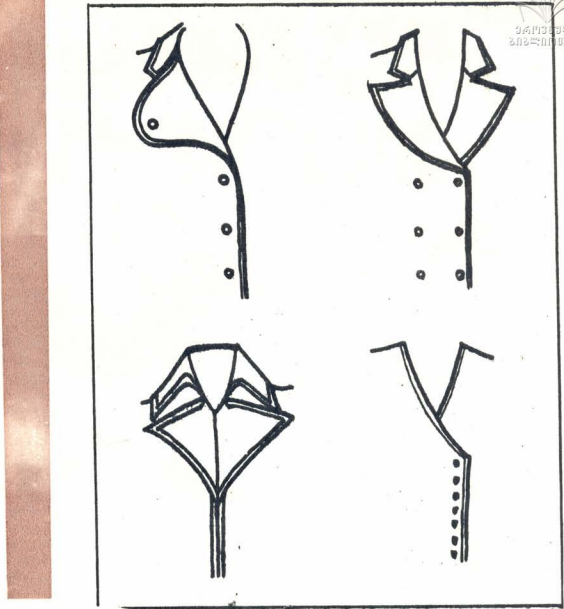
მოდის რომ თავი არ მოვატყუებინოთ და ყოველგვარი მოულოდნელობისგან დაზღვეული ვიყოთ, ჩაქმის ელემენტარულ წესებს უნდა ვიცნობდეთ.

უნდა ვიცოდეთ, რომ ბაყი ფერის ქსოვილი სხეულს ადიდებს, მეტი ფერის კი, პირიქით, უფრო პატარას აჩენს. აქედან ისიც დავსკვნის გამოტანა შეიძლება, თითქმის მსუქან ქალებს მეტი ტანსაცმელი უფრო მოუხდებათ, ხოლო გამხდრებს — ბაცი. მაგრამ ხშიერი მსუქანი ქალებისათვის ამ წესის დაცვა არ არის აუცილებელი, რადგან მეტი ტონები არ დამაშვეებს ხნიერ, გატეხილ სახეს. მეორე მხრივ, ისიც არ უნდა დავივიწყოთ, რომ მეტი ფერი უფრო თვალში საცემსა ხდის ახალგაზრდული სახის სანორჩეს, ამიტომ ახალგაზრდა ქალებსა და ქალიშვილებს, გამხდრებსაც კი, შეუძლიათ მეტი ტუალეტის ტარება.

მეორე ძირითადი წესი: ხასხასა, მკვეთარი ფერები მხოლოდ ძალიან ნორჩ სახეს უხდება. მაგრამ შევეგვიანე ქალებს ყველა ხასხასა ფერი არ დამუხდებათ. მისიგან გარეუჩულ პანს უფრო ცოცხალი მსუვე ფერი ესადაგება. ფერების შერჩევისას ანაბრით იმასაც უნდა გავუწიოთ, რომ ელემენტარის შექმნე წითელი ნარინჯისფერს გადაიკრავს, მწვანე — მღეროსფერს, მეტი ყვინფერი კი შავსა ჰგავს.

დაბოლოს, სქელმა ქალებმა არ უნდა ატარონ დიდი მხარტებით მოჩითული კაბა; ძალიან მაღალი ქალები ვერტყავურ ზოლებს უნდა მოერიდონ, დიდრინი დეტალები — კიბე, საყუდო თუ მათთა არ მოუხდებათ დამალ, სქელ ქალებს. მაღალ ქალებს კი ნაწილისაგან შედეგარი ანსამულები (ბლუზა და ქვედაბინი) დამშვენდებთ, მაღალსა და მსუქანს კი — პალტო-კაბები, მომრგვალო ბულოქობიან ტანს უხდება ქვეითი ორნავგანებრებულ ან სწორი ქვედაბინი, ასევე დილბზე შესვარი ქვედაბინი, ე. წ. ქვედაბინი პორტული (კალბები რომ ერთმანორბე გაიდალი; ობელთეობიანი ქალებს კი პალსი, გოფერ, ნაყეობინი და ირინადჭირლი ქვედაბინი უნდა მოეძებნათ.

ძალიან დიდ მეგრის გულდაზრდული კაბა კიდევ უფრო დიდს აჩენს. ამოჭრილი გულისპირი და წინ დილბზე შესვარი კორსავი კი ამატრავებს, ასევე ნილდას დიდი

მეგრის კიბეები და თამასები (პალანკები). პატარა მეგრის კი ყველაფერი მის საწინააღმდეგო მოუხდება.

მსუქან ქალებს მოეჭამება, ფართო სახელოები არ სჭირდება. უმცირესთა სახელო სადა იყოს, მოკლე ან გრძელი, არავითარ შემთხვევაში არ დამშვენდება ასეთ მკლავებს უსახელო, ძალიან მოდივებული ტანსაცმელი.

გამდარ კისერს დამდავი საყუდო ან ოხელი შარფით ფარავნ, მსუქან და მოკლე კისერს ამოჭრილი გულისპირი და წვეტიანი საყუდო შევინს.

ვანიერეობიანმა და მეგრდამალმა ქალებმა წელში ძალიან გამოყვანილი კაბა და ფართო, მსხვილბალიანი ქამარი არ უნდა ატარონ. ქამარი ვიწრო უნდა იყოს და თავისუფლად იკერებოდეს.

ვიწროწყლანი ქალს ყოველგვარი ქამარი მოუხდება. მაგრამ ქამარი იმანად ხალვთად უნდა შემოირტყას. გაჭერილი ქამარი ესთერტური არ იქნება.

მსხვილფეხებიანმა ქალებმა არ უნდა ატარონ ძალიან მოკლე კაბა, მით უმეტეს, თუ მისი ნიბას საყუდო არ აძლევს.

ახლა მოდშია შარვალი. მისი ჩაცმა მსუქან და სშუალო სიმადლის ქალებსაც შეუძლიათ, ოღონდ ზოგერთი პირიბის დაცვით: საშუალო ტანის ქალებმა შარვალთან უნდა

ატარონ მოკლე, წელამდე ბლუზა ან ტყეტი, მაღლებმა და მსუქანმა ქალებმა კი — გრძელი სტიტი ან ეილეტი.

ყველა ქალმა საერთაშორისო გამოცდილებით უნდა დაადგინოს, რომელი სტილი უხდება ყველაზე მეტად: სპორტულ-ელემენტური, ქალური, მაკური თუ სპმინი და აქედან გამომდინარე, შეარჩიოს ტანსაცმლის ფერი, მოხატულობა, ფასირი და აქსესუარები. ქალური სტილი ყველაგვითი მოჩითულ ქსოვილს ითხოვს, სპმინი — ზოლებიანს, სპორტული — ეტობირულს, ხილო მაკური — ერთფერ ქსოვილს.

სპორტული სტილი დეტალების სიმრავლეს გულისხმობს. არშობი, ვოლანები და მათეები ქალური სტილის თვისებაა, ხოლო დეტალების სიმცირე და ხაზების სისადავე — მაკური სტილისა.

სტილის მრავალფეროვნებაში დიდი როლი ენიჭება აქსესუარებსაც. მაგალითად, კეპი მხოლოდ სპორტულ ტანსაცმელს უხდება, ფართოფარფლიანი, ხელოვნური ყვავილებით მოჩითული შლამა კი — ქალურ სტილს. მხარზე გადაიდებული ჩანთა კოსტუმის სპმინი იერს ესადაგება, კონფერტინათა მაკურ გემოვნებაზე მიგანაშვნებს. მოკასინები შარვალს უხდება, ლევის ზაფთიან ან აზნორნია ფეხსაცმელს კი დახვეწილობის პატერნთა აქვს.

မာဒရပ်ပရပ် ခပ်ကွပ်

3. ხმაელა ბარობს საზრეთ აფრეკაში
საზრეთ ევროპასა, დასაღეთ ციმბირსა ღე-
მითე აზიასა. ყვეაღდეშბ საყვეაღდე და-
როზე ტუქობრეღე არაან გაყვამილი. ხმა-
ლას მრავალნარი დერის ყვეაღდეს მხა-
კისებრი სუნე დაქაყან. უთავარესდ მრავ-
ლეშბ ტუქობრეღეშბი, რომდესან ად-
რე გახაზულუხ 5-10 სანტიმეტრის სიღრ-

სენაოლია ადგილად მრავლდება მსხვილ-
ყუნწიანი ფოთლებით, ფოთლებს აწყობენ
წყლიან თევზზე ან რკავენ ტენიან სილაში,
ფესვიანდება 4-7 კვირაში. შემდეგ კი რკა-
ვენ პატარა ქოთნებში.

5. ბეგონია (უღეველა) მრავალწლიანი ბალახოვანი მცენარეა. მისი სამშობლოა ტროპიკული ამერიკა, აფრიკა და აზია. არსებობს ბეგონიის მრავალი სახეობა. უფრო მეტად გავრცელებულია მუდამმზავივლო ბეგონია (სიმარეფლორენსი). იგი სიმაღლით 23-35 სანტიმეტრს აღწევს. აქვს ღია მწვანე

ბევრი თესლი მტკრისებურია. ამიტომ მას სველ მიწაზე ყრიან და ზემოდან აფარებენ ნაშიან ქაღალდს. ჩითილეზე მოითხოვს გადარგვას ყაშირის ნეშომპალიან და სილიან ნიადაგში.

ირ. ხმალებზე,
ბიოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

გ ა ს წ ო რ ბ ა : ჩვენი ჟურნალის მ.
იანვრის ნომერში დაბეჭდილ ე. დიდი-
მამიშვილის ლექსში — „პლადები“ —
გემოდან მე-6 სტრიქონი უნდა იკითხე-
ოდეს ასე: „ნელა ირხევინ, ჩუმი უკ-
ვადებით...“

[illegible]

რედაქტორი მარიკა ბარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: ნ. გუგუშვილი, მ. პალაშვილი (პ. მე. მღივინი), ზ. კახიძე, თ. ლუშაგაშვილი, ვ. სირაძე, ძ. სიხარულიძე, ნ. ზაზაშვილი, ლ. შენგელია (მეტ. რედაქტორი), თ. შაბაძე, ნ. ჯაფარიძე.	საქ. კ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა
ტექნიკური ნ. ნოზიშვილი		

საქ. კბ ცვ-ის გამომცემლობის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

რედაქციის მისამართი – ლენინის ქ. № 14, ტელეფონის №, №: რედაქტორის – 99-98-71, პასუხისმგებელი მდივნის – 99-71-68. განყოფილება – 99-50-39. მხატვრული რედაქტორის – 93-98-57, სამეცნიერო მხატვრის – 93-98-54, ვაჭაუცა ასპეკტად 22/1 73 წ. ხელმოწერის დასაბუთად 21/11-73 წ. პარალელის ზომა 60X90/1 ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცლის 3, სადარსებო საგანმეცნიერო თანხა 5,3 ტირაჟი 125.600, შეჯ. 232 ელ. 01749 ფასი 80 კპ.

ბიბა

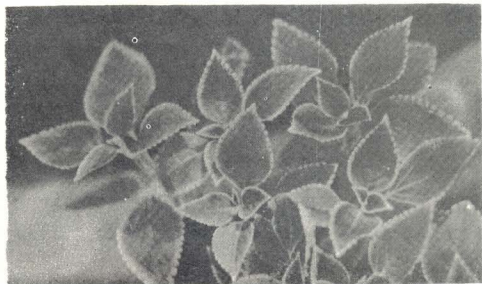

სანთლია

გვალა

გაბონია

კოლესი

8152/65

ՀԱՅԿԱՅԻՆ
ՄԱՐԿԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՆԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ
ՄԱՐԿԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՆԱԿԱՆ

ИНДЕКС 76178